

Delavska enotnost

GLASILO GLAVNEGA ODBORA ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE

POD VOSTVOM SLAVNE KOMUNISTIČNE PARTIJE JUGOSLAVIJE
Z VODITELJEM IN UČITELJEM NASIH NARODOV TOVARISEM TITOM
NA ČELU BOMO SPREMENILI SVOJO LJUBLJENO DEŽELO V CVE-
TOČO SOCIALISTIČNO DOMOVINO VSEH DELOVNIH LJUDI. TO JE
TUDI NAŠA ZAOBLJUBA IN NAŠA DOLŽNOST PRED MEDNAROD-
NIM PROLETARIATOM.

Djuro Salaj na I. kongresu Enotnih sindikatov Jugoslavije

Leto V. — št. 21.

Ljubljana, 27. maja 1949

Mesečna naročnina 12 din. Izvod 3 din

Drugi kongres Zveze sindikatov Slovenije se vrši v obdobju najpomembnejših zgodovinskih kongresov, kajti zdaj, ko sta nam V. kongres Komunistične partije Jugoslavije in II. kongres Komunistične partije Slovenije osvetlila in razčlenila vso zgodovino delavskega gibanja, nam je lažje razumeti in občutili vse ogromne sile protislovij, ki so trčile druga ob drugo v gigantiki borbi približno enega stoletja za pravice delovnega ljudstva naših narodov in vsega sveta. Oba kongresa sta nam skozi prizmo dialektičnega proučevanja pogojev povedala, po kakšnih poteh je hodilo delovno ljudstvo naše dežele in do kam je prišlo na ta dan, ko pritenja svoj drugi kongres. Danes, ko se zbirajo delegati kongresa, je prilika kakor nalašč, da posežejo ob vsakem stavku svojih debat v svojo razredno zavest s ponosom na svojo herojsko Partijo, ki ga je ves čas razredne borbe vodila, učila, navduševala in ga končno pripeljala do zmage.

Sindikati so bili Partiji roké za orožje revolucije. Ko si je Partija utrdila svoj vpliv v URSS-ovih sindikatih, ji je kmalu uspelo pripeljati vse URSS-ove organizacije na linijo revolucionarne borbe. Partija se je tako vedno bolj povezovala s proletarskimi množicami in pod njenim vodstvom so se ekonomske stavke vedno bolj razraščale v politične. Po prepovedi URSS-a je Partija vso aktivnost razrednega sindikalnega gibanja prevzela nase. Odbori »Delavske enotnosti« so v pogojih najhujšega terorja protiljudskih režimov nadaljevali z delavsko razredno borbo, pripravljali so netilo za ljudsko vstajo, sestavljali oborožene borbene skupine takoj ob vdoru okupatorja. Ko pa je naša Partija pozvala narode na vstajo, so pod njenim vodstvom prvi prijeli za orožje najborbenejši deli delavcev in napredne inteligence. Med njimi so bili v prvi vrsti člani URSS-a in drugih razrednih organizacij, potem pa tudi ostali delavci, ki so vključili Partijo v obdobju stank in političnih demonstracij. Zaradi klevet, ki dežujejo na našo delavsko Partijo, pa je zlasti treba obdržati v zavesti le-to, da je v času najhujše preiškušnje vseh zaslužjenih narodov v Evropi, naša Partija prva razplamtila ljudsko vstajo takrat, ko so vsi narodi v Evropi jetali v suženjstvu osvajačnega imperializma, prva od vseh ostalih Partij pozvala delavski razred pod orožje, ne samo da stre okupatorja, ampak tudi že svesta si nauka marksizma-leninizma, da z ljudsko revolucijo stre buržoazijo, da se osvobodijo kapitala in prevzame oblast v svoje roke. Klevetniki, ki skušajo ponižati našo narodno osvobodilno borbo na raven prelepaških akcij posameznih skupin, so pozabili, da je imela naša Partija takrat za seboj že mogočno zvezo revolucionarnih ljudskih množic — Ljudsko fronto in da je njen Centralni komite s Titom na čelu na domačih tleh, med svojim ljudstvom, pričel z organizirano borbo takrat, ko je fašistični imperializem slavil najbolj krave orgije zmagoslavlja v podjarmljeni Evropi.

Pod vodstvom Komunistične partije Jugoslavije smo zmagali! Prav zato, ker so se sindikati pod vodstvom Partije razvijali, rasli, se krepili in jeklenili, je potem razumljivo, da so poslali skozi to silno borbo po osvoboditvi pod vodstvom

prav iste Partije »množična organizacija vladajočega in vodilnega delavskega razreda, najmočnejši sberler ljudske oblasti in Ljudske fronte«, kakor je o sindikatih dejal Edvard Kardelj na V. kongresu KPJ.

In ker je tako in ker so naloge sindikatov pod novimi pogoji torej, da razvijajo nov odnos delavskega razreda in delovnih množic sploh do dela in ker so sindikati od osvoboditve do danes v okviru teh nalog rasli in razvili silno dejavnost v presajanju partijskih direktiv v akcije, je pomembnost II. kongresa Zveze sindikatov Slovenije toliko večja, zlasti še, ker je razdobje od I. pa do II. kongresa po času sicer majhno, po vsebini pa za razvoj delavskega razreda našega naroda silno bogato in polno zgodovinskih pomembnosti. Polem, ko smo pregnali okupatorje in porušili temelje starega družbenega reda pri nas, se je za nekaj tisočev svet prernil na glavo, za milijone delovnih ljudi pa se je postavil na noge, kar se reče: ko smo pregnali buržoazije in jim vzeli proizvodna sredstva, smo postali mi milijoni, mi delovni ljudje gospodar vsega bogastva naše dežele, pričeli smo upravljati svojo državo, svoje tovarne, svoje rudnike, svoje gozdove. Kako je ig delavski razred izvrševal, bo pokazal prav ta kongres njegov, kajti pred vsem delovnim ljudstvom bo delavski razred Slovenije podal svoje račune, svoje uspehe in napake ter bo sklepal, kako bo treba delati vnaprej, da bo bodočnost naša vedno lepša. Kongres Zveze sindikatov Slovenije je zato prav za prav parlament delavskega razreda Slovenije, najvišji organiziran izraz dela, volje in delovnih načrtov silne armade delovnih ljudi, ki je uresničila Cankarjevo napoved, ko je dejal: »Ljudstvo si je napisalo sodbo samo, ni mu je ne frak ne talar!«

Napak na bi bilo, zlasti v teh časih, ko nam klevetniki iz Informbiroja trdijo, da smo nacionalisti, če ne bi na tem kongresu govorili, kako je Partija borbo našega delavskega razreda v zvezi po nauku marksizma-leninizma razporedila po vsej fronti mednarodnega delavskega gibanja. Svetle tradicije zvestobe in ljubezni do delovnih ljudi vsega sveta je plemenito gojil naš proletarijat od vsega začetka delavskega gibanja, zlasti pa, ko ga je pričela vzgajati njegova Partija. Silna ljubezen našega delovnega ljudstva do narodov Sovjetske zveze, ki je ostala čista in neskaljena tudi danes, čeprav nas tvorci Resolucije iz Moskve vlatijo na način, kakor so to delali belogardisti, je rezultat pravilne, plemenite internacionalistične vzgoje delavskega razreda po Partiji, ki je z enako plemenitostjo, izvirajočo iz internacionalističnih dolžnosti nasproti delovnim ljudem vsega sveta, znala popeljati jugoslovanske komuniste na bojno fronto delovnega ljudstva Španije, kakor je med vojno s svojimi partizanskimi brigadami pomagala sosedom v borbi proti skupnemu sovražniku. Prav tako je znala v času, ko nam je vsega primanjkovalo, pripraviti naše delovne ljudi, da so resnično predani svetlemu internacionalizmu, poslali pomoč v hrani češkemu, bolgarskemu, romunskemu in albanskemu delovnemu ljudstvu, prav tako pa so s stvarno pomočjo izkazovali pomoč francoskim stavarčajočim rudarjem, grškemu borečemu se ljud-

stvu; po navdihu svoje Partije so z navdušenjem odhajali naši delavci in strokovnjaki albanskemu delovnemu ljudstvu v njihovo zaostalo deželo graditi njihovo pro železnico, od srca radi so jim dali naši delovni ljudje kruha in obleke, ker so bili bolj potrebni kol mi, čeprav smo tudi mi vsega tega malo imeli.

Seveda največ bomo govorili na tem kongresu o uspehih, ki smo jih že izbojevali v tej gigantski borbi za socializem, o izpolnjevanju in preseganju plana, o naših lastnih silah, ki jih vsak dan bolj sproščamo v akcijo, o udarnikih, novatorjih in racionalizatorjih, o prehrani, o socializaciji vasi, o kulturno-ideološkem delu, o napakah in slabostih — skratka o vsem, kar koli je važnega za naše delovne ljudi. Govorili pa bomo in to na glas govorili, tudi o tem, kako je naš delavski razred trčil na ovire, kakršnih ni pričakoval, zlasti pa celo ne od tam, od koder so prišle.

Da, bolj je bilo, če tega ne bi bilo treba! Toda zgodilo se je! Kakor vreščete vrane so se dvignile ob naših mejah v Informbiroju skovane laži in klevete na našo Partijo, na njeno vodstvo, to se pravi na nas vse, ker je vse naše delovno ljudstvo spojeno s svojo Partijo na življenje in smrt — zaradi tega, ker nočemo priznati, da je laž resnica.

To pa je tudi vsa modrost in vsa znanost Informbiroja in v tej zasukani modrosti je tudi že vsebovana vsa tragična zmola in zloba tvorcev klevetniške kampanje, saj so tako z nekim posebnim namenom stopili s poti marksizma-leninizma, poptevali načela enakopravnosti in mednarodne solidarnosti v delavskem gibanju, ustvarjajoč tako nabuhlo suverenost ene Partije nad drugimi Partijami. S tem pa, da nam ovirajo graditev socializma, so zalajili interese delavskega razreda vsega sveta, kajti svetovni proletarijat ima v vsaki novi socialistični deželi novega, mogočnega zaveznika v borbi proti imperializmu.

Tako gradimo socializem z lastnimi silami. Pol, po kateri nas vodi naša Partija, je dosledna pot marksizma-leninizma, kajti če ne bi hodili po tej poti, bi ne pričeli z oboroženim uporom in ne bi tvegali ljudske revolucije; ne bi obnovili domovine, niti ne bi mogli graditi socializma, skratka — ostali bi kravji pastirji, kakršni smo bili v zaostali kraljevski Jugoslaviji. In prav zaradi tega, ker kravji pastirji nismo hoteli ostati, so si izmislili tisoč najogabnejših laži, da bi nas prestrašili in spokorili. Niso hoteli priiti k nam, da bi se prepričali o našem delu; čemu tudi, laž si lahko izmislil človek tudi v Moskvi, v Pragi, v Varšavi, v Sofiji, v Bukarešti, v Budimpešti, v Tirani — ali pa tudi na koncu sveta!

Mi se zavedamo po zaslugi svoje Partije, ki je znala poklicati vse sile delovnega ljudstva za izgradnjo socializma, da graditev socializma v eni deželi ni le stvar ene dežele, temveč da je to stvar proletariata vsega sveta. Nikdar nikoli si nismo umišljali graditi socializem brez sodelovanja prijateljskih in zaveznikih demokratičnih držav, kajti mi nismo nikdar podvomili v internacionalistično dolžnost, ki je ne narekuje samo nauk mar-

ksizma-leninizma, temveč ki izvira iz internacionalne proletarske solidarnosti za skupno fronto proti skupnemu sovražniku. Toda Sovjetska zveza in države ljudske demokracije na ukaz Informbiroja nočejo izpolnjevati niti dolžnosti, ki izvirajo iz obojestranskih trgovinskih in prijateljskih pogodb, da o socialistični pomoči, ki nam je ne mudijo, sploh ne govorimo.

Če sklene Sovjetska zveza trgovinsko pogodbo z Ameriko — je to v njihovih glasilih velika diplomatska zmaga. Če sklenemo mi trgovinsko pogodbo z Ameriko — je to v njihovih glasilih izdajstvo proletariata. Ali je k temu še kaj dodati? Dvojna morala Informbiroja je očitna, če vemo, da gre sovjetsko jeklo, da gre do češki stroji, da gre madžarska pločevina raje v dežele Marshallovega plana, to se pravi v antidemokratični tabor, nego k nam, ki moramo graditi socializem zato z lastnimi silami! Mi občutimo to kol frontalni napad na množice naših delovnih ljudi, naših narodov, ki za nobeno ceno nočejo ostati več kravji pastirji, temveč hočejo postati ponosni, svobodni, napredni, socialistični, enakopravni delovni ljudje Titove Jugoslavije, kar bodo z zgraditvijo socializma, ki ga uči graditi njihova Partija, tudi kmalu dosegli.

»Teško nam je,« je dejal tovariš Tito v svoji novoletni poslanici narodom Jugoslavije za l. 1949. »Toda kdaj pa nam je bilo lahko? Navadili smo se na težave, toda ne morejo nas omajati, kaj šele zlomiti. Verjeli smo v zmago in borili smo se takrat, ko je vsa Evropa jetala v fašistični temi... Mi tudi danes ne omahujemo. Tisti, ki upajo, da nas bodo s klevetami in lažmi prisilili priznati, da resnica ni resnica, naj vedo, da to ni prav. Ljubezen do resnice in pravice je pri nas tista sila, ki nam ne dovoljuje, da bi bili brez hrbtenice... Prepričani smo, da bo tudi to pot zmagala resnica in pravica, ker sicer bi bila na svetu zelo mračna perspektiva.«

Ko bodo delegati kongresa zborovali v imenu tisočev in tisočev rudarjev, železarjev, zidarjev, tekstilk, železničarjev, gozdnih delavcev, v imenu inženirjev, učiteljev, zdravnikov in znanstvenikov pod zastavo Partije, ne bodo govorili o težavah z mračnim čelom, temveč z vedrím pogledom v bodočnost. Trdno smo prepričani, da bo kongres z navdušenjem sprejel vse nove in še večje obveznosti do Partije in do domovine in da bodo sindikati kot šola komunizma premagali vse težave, pa naj bi se pojavile še kakršne koli, kajti Partija, prav tista Partija, ki nas je vodila od štrajka do štrajka, ki je bila z nami v ječah in povesod, kjer je borba za pravice delovnega ljudstva izzvala trpljenje in smrt, tista Partija, ki nas je vodila v naskoke na sovražnikove bunkerje in tanke, nas tudi danes vodi v juriš na vse težave — je z nami vred na tem kongresu!

Delavski razred Slovenije, bratsko in enotno združen z delavskim razredom vseh narodov Jugoslavije, gleda smelo in vedro v bodočnost, kajti II. kongres bo ponovno dokazal vsemu svetu, da ga vodi njegova Partija s Titom na čelu pravilno in hitro v socializem!

Kolektiv rudnika lignita Velenje uspešno izpolnjuje sprejete obveznosti v počastitev II. kongresa ZSS

Po vsej Sloveniji sprejemajo delovni kolektivi že več mesecev razne obveznosti ter si napovedujejo tekmovanja v počastitev II. kongresa ZSS. To socialistično tekmovanje si danes prisvajajo vsi delovni kolektivi kot nov način dela za čim hitrejšo izvedbo planskih nalog, ki stojijo pred nami. S tem novim načinom dela, s tekmovalnimi in individualnimi obveznostmi dokazujejo kolektivi svojo odločno voljo za premagovanje vseh težav, ki nastajajo pri izpolnjevanju planskih nalog. So pa tudi jasen odgovor vsem sovražnikom, vsem tistim, ki na kakršen koli način hočejo zavirati našo pot v socializem.

Naše delovne ljudi vodi v tej težki borbi za ustvaritev postavljenih ciljev prekaljena Partija pod vodstvom tovariša Tita. Eno stoji trdno pred očmi našega delavca: zgraditi socializem z lastnimi silami.

Rudarji kolektiva rudnika lignita Velenje delajo v predkongresnem tekmovanju z velikim delovnim pletom in odločno trejo vse zapreke, ki se pojavljajo na naši poti v socializem. Z visoko moralno zavestjo pa se borijo v prvih vrstah komunisti, ki s svojo požrtvovalnostjo dokazujejo, kako se je treba boriti za izpolnitev planskih nalog. Delovni kolektiv je v počastitev II. kongresa ZSS sprejel obveznosti, ki jih že tudi pridno izpolnjuje.

16. maja so ustanovili partijsko številko, ki jo sestavljajo predvsem komunisti kolektiva. Vanjo je vključenih tudi večje število nepartijcev, ki delajo skupaj s svojimi tovariši. Ta številka je pokazala že minulo leto svojo visoko politično zavest ter svojo udarno moč. Vodja je tovariš Rednak Rafko, ki kljub slabemu zdravju s svojo številko neumorno dela dan za dnem pod zemljo. Obvezali so se, da bodo do 1. junija izkopali 600 ton premoaga, a že v pičlih štirih dneh so dosegli 350 ton.

V nedeljo 15. maja je bilo organizirano delo v jami za čimprejšnjo dosego plana. Odziv je bil na prvi tretjini 100-odstoten, toda tudi ostali dve tretjini nista zaostajali. Do 15. maja je bil rudnik 14 odstotkov pod planom, s pravilno organizacijo dela in prostovoljnimi delom pa so ta odstotek znižali za 12,5%.

V lastni opekarini žrejo na prostovoljni osnovi opeke, ki bo služila potrebam rudnika in nekaterim rudarjem za popravila stanovanjskih hiš.

Študij so ponovno poživil, ker se je zadnje čase nekoliko poslabšal. V dnevih do 1. junija se bo vse članstvo poglabilo v problematiko naše vasi, študirali bodo o zadrugništvu ter se seznanjali s kmetijsko-obdelovalnimi zadrugami, njihovimi pravili in delom.

Po vseh obratih so imeli množične sestanke, ki so imeli namen dvigniti delovni polet delavcev. Ekonomija rudnika se je odzvala tekmovanju, ki ji ga je napovedala ekonomija splošno-stavbenega gospodarstva v Ljubljani.

Dne 8. maja je priredila organizacija Zveze borcev Pesje skupaj z delovnim kolektivom rudnika partizanski pohod na Graško goro, v spomin na junaški pohod 14. divizije na Štajersko. Ob tej priliki je bilo obdarovanih mnogo ljudi s praktičnimi darili v skupnem znesku 18.000 dinarjev. Na Plešivcu pa so pridni kovači in mehaniki rudnika Velenje popravljali našim delovnim kmetom vozove, lopate, sekire, stroje in drugo orodje.

V letošnjem letu je bilo proglašeno 62 udarnikov in 2 racionalizatorja, ki so bili nagrajeni na dan 1. maja.

Sindikalna podružnica je z denarno pomočjo omogočila nakup šolske mladinske knjižnice nižji industrijski rudarski šoli.

Na rudniški ekonomiji se je ustanovila partijska celica, ki šteje pet ljudi.

Na pobudo tov. Jožeta Vrabčiča, vodje rudniškega zunanjega obrata, so sprejeli na svojem zadnjem sestanku nekateri delavci individualne obveznosti, kjer so se posebno izkazali komunisti in s tem potrdili veliko politično zavest in predanost naši Partiji in tovarišu Titu.

Najboljši rudarski kolektiv rudnik Trbovlje

napoveduje za čimprejšnjo izpolnitev polletnega plana enomesečno tekmovanje vsem rudnikom v državi

Na dan 25. maja 1949, ko vsi narodi Jugoslavije proslavljajo 57. rojstni dan našega ljubljenega učitelja maršala Tita in v dne, ko se vsi člani sindikalnih organizacij pripravljajo na II. kongres Zveze sindikatov Slovenije, so se sestali rudarji rudnika Trbovlje na množičnih medizmeničnih sestankih. Na teh sestankih so pregledali dosedanje delo kot najboljši rudnik v mesecu aprilu in v zveznem in republiškem merilu ter sprejeli nove obveznosti.

V januarju so izpolnili plan 100%, v februarju 102%, v marcu 107% in v aprilu 108%. Do dne 25. maja so presegli majski proizvodni plan že za 2,8%.

Trdno so se odločili, da bodo polletni plan tretjega leta Titove pelletike zmagovito izvršili in ga presegli za 4,2%.

Na podlagi višje postavljenega plana in sprejetih obveznosti na II. kongresu rudarjev v Beogradu, da bodo letni plan izvršili do 29. novembra, so sprejeli rudarji rudnika Trbovlje nove obveznosti, s katerimi bodo pomagali izvršiti polletni in letni plan.

Za čimprejšnjo izpolnitev polletnega plana napoveduje rudnik Trbovlje enomesečno tekmovanje vsem rudnikom v državi. Tekmovanje bo trajalo od 1. junija do 1. julija 1949.

Da bodo tekmovanje tudi v celoti uspešno izvedli, so sprejeli najboljši rudarji in nameščenci individualne obveznosti, na podlagi katerih bodo na Vzhodnem obratu nakopali 3300 ton premoaga, na Zapaadnem obratu 1500 ton, Dobrni Neži 1110 ton; tovariši iz uprave rudnika Trbovlje bodo nakopali 1036 ton, uslužbenci delavsko-nameščenske restavracije 770 ton; člani celice KP separacija bodo nakopali do 29. maja 70 ton. Poleg tega bo upravni odbor sindikalne podružnice nakopal 1042, zunanji obrat pa 680 ton premoaga. Do sedaj sprejete obveznosti znašajo 9508 ton. Tovarišice, ki delajo na vožnji, bodo opravile 160 ur, delovodja na Neži in obratovodja pa vsak po 50 ur prostovoljnega dela.

Kolektiv rudnika koplje poleg dela pri premoagu še vodovod, pri čemer je že opravil 1410 ur prostovoljnega dela. Kolektiv opekarne pa bo v prostovoljnem delu napravil 15.000 komadov sidne opeke in jo podaril partizanskima pogrebca tov. Peklarju in Koširju, rudarjema iz Laškega. Kolektiv elektroobrata Trbovlje bo do 29. novembra napeljal elektriko do sindikalnega počitniškega doma na Partizanskem vrhu.

Trboveljski rudarski kolektiv poziva na tekmovanje vse rudarske kolektive v državi. S temi obveznostmi hočejo trboveljski rudarji zmagovito preseči plan prvega polletja.

Kolektiv rudnika Hrastnik se je odzval pozivu trboveljskega rudnika

Kolektiv rudnika Hrastnik je na osnovi tekmovalne napovedi rudnika Trbovlje vsem premoagovnikom v Jugoslaviji, pristopil k sprejemanju novih individualnih obveznosti. Kljub težkočam in težkim jamskim prilikam so se na dan rojstnega dne maršala Tita obvezali, da se bodo vse tri tretjine izmenjavale na delovnih mestih.

Obratu Ojstro bo nadzorniška številka do 30. junija v svojem prostem času natovorila 150 ton premoaga. Prav tako druga pazniška številka, ki se je obvezala natovoriti 350 ton premoaga.

Pazniška številka obrata Hrastnik bo naložila 120 ton, a druga pazniška številka 250 ton premoaga. Poleg teh so sprejeli

individualne obveznosti še nekateri najboljši delavci. Tudi sindikalni aktiv in rudniški komitet KP bo naložil 150 ton. Skupna obveznost, ki so jo sprejeli 25. t. m. znaša 1235 ton premoaga, ki ga bodo natovorili na vagona.

Rudarji v Zagorju že sprejemajo nove obveznosti

Poziv rudnika Trbovlje na tekmovanje odjekuje že v vseh rudnikih Slovenije. Prve obveznosti v Zagorju so sprejeli 25. maja. Obrat Kisovec bo naložil 400 ton in obrat Kotrež 500 ton premoaga. Sprejemanje skupinskih in individualnih obveznosti se nadaljuje.

V Zagrebu se je začel II. kongres Zveze sindikatov Hrvatske

V Zagrebu se je začel v nedeljo II. kongres Zveze sindikatov Hrvatske Kongresa so se poleg sekretarja politbiroja CK KP Hrvatske Vladimirja Bakarića udeležili tudi ostali člani Politbiroja CK KP Hrvatske in vlade, predstavnik Jugoslovske armade, Centralnega odbora ZS Jugoslavije in predstavniki glavnih odborov drugih ljudskih republik.

Po izvolitvi častnega in delovnega predsedstva in po pozdravnih govorih je podal referat o delu sindikatov od prvega do današnjega kongresa predsednik Glavnega odbora ZS Hrvatske, ki je v svojem referatu prikazal kakšen delež so prispevali sindikati v Hrvatski pri ureditvi gospodarskih nalog, kaj so do slej storili v pogledu usposabljanja strokovnih kadrov in kolikšni skrb so posvečali sindikati preskrbi in stanovanjskim vprašanjem delovnih ljudi.

V poročilu, ki ga je za tem podal tajnik Glavnega odbora ZS Hrvatske Dragotin Bogdanovič, je govoril o izrednem tekmovalnem poletu vseh delovnih kolektivov v Hrvatski, kar je omogočilo, da je bil lansko leto plan, čeprav je bil znatno povznan dosežen s 106%. Govorec potem še o prenašanju izkušni racionalizatorjev in inovatorjev, katerim se je posvečalo do zdaj vse premalo pozornosti.

Po zaslugi sindikalnih organizacij dosegajo kolektivi gostinsko turistične stroke velike uspehe

Te dni je Republiški odbor sindikata gostinsko-turistične stroke Slovenije na letnem občnem zboru pregledal svoje dosedanje delo.

Sindikati gostinsko turistične stroke zajema hotela, restavracije, zdravilišča, letovišča, prehodne in oficirske menze ter ostala gostinska podjetja.

Kljub pomankljivosti pa so podjetja gostinsko-turistične stroke dosegla tudi lepe uspehe. V letu 1948 je bil zajet v tekmovanje slednji delovni kolektiv gostinsko-turistične stroke. Posebno priznanje zasluži kolektiv hotela »Uniona« v Ljubljani, ki je vse sprejete obveznosti zavestno in častno izpolnil. Člani tega kolektiva so sodelovali pri krašitvah in med kongresi s postrežbo. Kljub temu, da v tekmovanju ni bilo trdnega vodstva in da je bilo organizirano od zgoraj navzdol, so se nekateri kolektivi zelo dobro izkazali z delom na gradbiščih. Člani podružnice Uniona so opravili 11.132. Slona 9678 in Kolodvorske restavracije v Ljubljani 6189 ur prostovoljnega dela na terenu.

Za dosežene uspehe so bili kolektivi zdravilišča Rogaska Slatina, Dobrna in hotela Slon v Ljubljani nagrajeni s predhodnimi zastavami in diplomami.

Tudi v gostinsko-turistični stroki je tekmovanje stalen način dela. Tekmujejo počitniški domovi, zdravilišča, hoteli in množična prehrana.

V gostinstvu in turizmu se marsikje jemljejo uredbo o plačah uslužbencev preveč šablonsko. Sindikalne podružnice

in referenti so premalo storili za pravilno sistematizacijo delovnih mest. To delo so prepustili kar upravam podjetij. V gostinsko-turistični stroki je še vedno v veljavi uredba o plačah iz leta 1945 in nova uredba, ki se sedaj pripravlja, ne dovolj popravila vse nepravilnosti, ki se še doslej dogajajo, da bo tudi v tej stroki uvedeno socialistično plačevanje in nagradjevanje: vsakemu po učinku dela in po sposobnosti.

Uspehi tehnične in higienske zaščite dela so vidni predvsem v podjetju Slon, restavraciji Slamič in slaščičarni »Petriček« v Ljubljani, nadalje v Rogški Slatini, Šmarjeških Toplicah, Gozd-Martuljku, Dobrni, Čateških Toplicah in Domu na Pokljuki.

Za dvig strokovnih kadrov je Komite za tužjem organiziral tečaje za vodilno pomožno in tehniško osebje, poleg tega pa še srednjo in nižjo gostinsko šolo za učence v gostinstvu. Leta 1948 je obiskovalo gostinsko šolo 41 učencev in 154 učenk. Tehniško-pomožni tečaj je završilo v 615. vodilne tečaje pa 175 tovarišev in tovarišic. V letu 1949 je končalo tečaj 395 tečajnikov, za vodilno osebje 170, pomožni tečaj pa 25. Za dvig strokovnega kadra so največ storile podružnice Domu na Pokljuki, hotel Slon in Union v Ljubljani.

Na kulturnoprosvetnem področju so med najboljšimi kolektivnimi podružnicami Šmarješke Toplice, Rogaska Slatina, Dobrna, Gozd-Martuljek, Union, Slon in Ljudska kuhinja v Ljubljani.

Borba za dosego polletnega plana v tovarni »Splošna« Maribor

Na proizvodnih posvetovanjih v tovarni »Splošna« v Mariboru so delavci sklenili, da se bodo z vsemi silami borili za pravočasno dosego polletnega plana. Posamezne brigade so si napovedale tekmovanje. Tako je zakovičarska brigada tov. Vraščiča napovedala tekmovanje vsem ostalim zakovičarskim brigadam v konstrukcijski delavnici.

V konstrukcijski delavnici, ki je grlo proizvodnje, se je delo že bolj kot v drugih delavnicah počivilo. Besede direktorja tov. Šturma, da je dosega polletnega plana najlepši dokaz zvestobe našemu narodu, Partiji ter maršalu Titu in obenem najlepši odgovor klevetničkom, so našle odmev pri slednjem delavcu. Tudi tisti, ki jih prej ni toliko zanimal naš plan in borba za njegovo dosego, se sedaj na pobudo naših najboljših in najbolj zavernih delavcev učvrščajo v prve vrste borcev za dosego polletnega plana.

To se vidi predvsem pri skupini sestavljačev pod vodstvom mojstra tov. Jurčeka. Sestavljajo razne železokonstrukcijske dele. Z dobro organizacijo dela in s požrtvovalnostjo vseh tovarišev te skupine zanjejo velike uspehe. Tu si posebno prizadevata tovariša Ribič in Mlinarič, ne zaostajajo pa tudi tovariši iz predobdelave. Njihov mladi mojster tov. Zorjan s svojo veliko požrtvovalnostjo, veliko prispeva k skupnim uspehom. Hiti od stroja do stroja, od delavca do delavca, daje navodila in nasvete ter vodi organizacijo dela. Tovarišem pa, ki so prišli pred kratkim v podjetje, daje tovariške nasvete ter jih izobražuje, da bodo čimprej usposobljeni za delo v naši težki industriji.

Tudi delavci iz drugih skupin in delavnic so delavni, vendar učinek njihovega dela ne pride toliko do izraza, ker brigadni način ni dobro vpeljan. Tako je v mehanični delavnici, kjer je ena izmed prvih brigad. Uspeh brigade ni zadovoljiv, ker se ne vodi točna evidenca med brigadami. Treba bo povsem med brigadami uvesti še večje tekmovanje, organizirati dobro evidenco tekmovanja ter spraviti v življenje tekmovalne komisije, ki zelo površno delajo v kolikor že obstajajo.

Tako bo tovarna »Splošna« s pravilnim tekmovanjem brigad ter z dobrim brigadnim načinom dela dosegla in še predčasno izpolnila svoj polletni plan.

Kolektiv državnega posestva Jeruzalem častno izpolnjuje svoj polletni plan in enomesečno predkongresno tekmovanje

Na državnem posestvu v Jeruzalemu so že v letu 1947 uvedli delovne norme za vsako kulturo, kar omogoča evidenco nad delom posameznega delavca ali skupine. Za vsako brigado, desetino in tudi za posamezne delavce imajo grafikone, ki prikazujejo njihove uspehe. Polletni plan so do 22. maja izpolnili 90-odstotno ter se borijo, da ga bodo dosegli 100-odstotno do zaključka predkongresnega tekmovanja.

Da bi si delavci pridobili potrebno strokovno znanje pri svojem delu, so organizirali enomesečni strokovni tečaj, ki je pod vodstvom tov. upravnička dobro uspel. Tečaj je obiskalo 26 tečajnikov, med njimi tudi 4 ženske. Da bi se delavci čim bolj seznanjali z delom in nalogami na posestvu in se

politično izobraževali imajo mesečno gospodarske politične sestanke, katerih se udeležuje nad 95% vsega delavstva.

Na posestvu imajo tudi dom igre in dela, ki je za njih posebno velikega pomena. V njem se vzgajajo otroci delavcev v nove, vedre, socialistične ljudi. To odgovorno nalogo v domu vrši vzgojiteljica tov. Tuco Mara, ki je tem otrokom res prava mati.

Trideset najboljših delavcev, ki se v delu najbolj odlikujejo, bo dobilo nagrade in pohvale.

Velik delovni polet, s katerim delajo delavci na državnem posestvu v Jeruzalemu kaže, da kljub klevetam delavstvo ne naseda njihovim izmišljotinam.

Tudi poljedelski delavci državnega posestva Dornava so zvesti in neumorni graditelji socializma

V obdobju pred II. kongresom ZSS je tudi delovni kolektiv poljedelskih delavcev državnega posestva v Dornavi pri Ptujju sprejel velike naloge za izpolnitev proizvodnega plana v I. polletju.

Pri izpolnjevanju planskih nalog so usposobili v raznih tečajih 24 članov sindikata za kvalificiranje in polkvalificiranje delavce za vse panoge kmetijstva. S pravilnimi prijemi in smotrnim vzgojo članstva ter z uvedbo brigadnega načina dela so dvignili delovno disciplino za 50%. Z velikim veseljem so se lotili nad vse važne planske naloge, t. j. gradnje modernih svinjakov za svinjsko farmo, ki bo štelja okrog 600 svinj. Pod strokovnim vodstvom okrajnega gradbenega podjetja Ptuj je v enem mesecu zraslo iz tal pet ličnih objektov, ki so zgotovljeni v surovem stanju. Njihovo veselje pa se je podvojilo ko so zvedeli, da bo 50 njihovih molznih krav dobilo novo, najmodernije opremljen hlev. Žigar temelji se že dvigajo iz zemlje. Pri gradnji navedenih objektov je ves kolektiv ki šteje okrog 150 članov, doslej opravil že 1500 ur prostovoljnega dela.

Kljub vsem tem nalogam niso pozabili na izpolnitev nalog, ki jih postavlja pred nas naš petletni plan, za dvig vseh poljedelskih proizvojav. V pomladni setveni kampanji niso pozabili, da je kakovost in količina pridel-

ka odvisna od pravilne izbire in selekcije semena, pravočasne saditve in dobre obdelave zemlje. Kljub neugodni zimi in dolgotrajni pomladni suši so njihovi posevki vsestransko zadovoljivi ter pričakujejo najboljši pridelok. Vinogradniški kolektiv podružnice je pomladil njihove vinograde v velikosti 2 ha, zasadil 200 novih sadnih dreves, ves sadni nasad pa je z zimskim in pomladnim škropljenjem odlično zavaroval pred sadnimi škodljivci. Tudi vrtnarski kolektiv jih je v letošnjem letu presenetil z izdelavo novih toplih gred, v katerih že vzgaja nšteto mladih sadik. Postreči jim hoče z najrazličnejšo okusno zelenjavo, ki jo bo s pridom uporabljala njihova vzorno urejena sindikalna kuhinja, ogromne količine pa bo vrtnarstvo lahko nudilo tudi našemu delovnemu ljudstvu za prehrano.

Pri vsem delu in izvajanju nalog pa se niso postavili na stališče okosrčnosti, ampak so se odzvali klicu domovine za izpolnitev večjih in obširnejših nalog. Pri gradnji novega Beograda sodeluje 6 članov, v borbo za izpolnitev letošnjega plana vzdarstva pa je šlo 7 članov njihovega kolektiva.

Vse planske naloge izjava po večini mladi kader, zajet iz domačih in okoliških vasi, ki ga z vzorom neumornega, vestnega in vseskozi marljivega delavca vodi dolgoletni kmetijski strokovnjak upravnik tov. Retelj Alojz.

Napori za dosego plana usnarjev v Kamniku

Zimski meseci so hudi in zahrbtni sovražniki našega planskega dela, ker so naše apnene jame v odprtih prostorih in nam voda v jamah zamrzne pri vsakem močnejšem mrazu. V takšni ledeni vodi se vložene kože ne lužijo tako hitro kot v normalni vodi. Posledica tega pa je, da morajo kože več dni ležati v jamah, kot je po planu določeno.

Izdelani so že načrti za nove lužilne jame, toda dokler novih jam nimamo, moramo pač sami skrbeti, da bo plan izpolnjen.

Statistika prvega četrtletja je pokazala, da plana nismo dosegli niti v količini, niti v kakovosti.

Naši delavci dobro vedo, da se ne borijo le za domače tržišče, ampak da vodijo neumiljeno bitko s tovarnarji-kapitalisti na svetovnem tržišču, kjer odloča edino kakovost svinjskih koz, in da je naša proizvodnja namenjena v prvi vrsti le za izvoz. Od Trsta, Italije, Švice, Holandije in Švedske do Amerike je naše svinjsko galanterijsko usnje znamke UTOK v stalnem boju s kapitalistično proizvodnjo in zmaguje s svojo kakovostjo.

Ker je kakovost galanterijske usnje v zimskih mesecih nekoliko padla, je završalo med našim delavstvom. Na številnih konferencah komisij za kakovost bi lahko videli pravilno sliko o velikem trudu naših delavcev in mojstrov, ki so skušali odkriti vzroke poslabšanja kakovosti. Prav vsaka faza izdelave je bila kritično pregledana in starejši delavci so povedali o svojih izkušnjah ter opozorili njih pri delu.

Njihovi skupni napori niso ostali brez uspeha. Vsak oddelek je hotel dokazati z vestnostjo in natančnostim delom, da je proizvodnja v njegovi fazi res v redu. Napetost je naraščala iz dneva v dan in vsi so čakali poročila o kakovosti novozdelane partije. Naš delovni kolektiv je zmagal in kakovosti je zopet na višku.

Izboljšanje kakovosti pa pomeni novo zmago na svetovnem tržišču, a ne samo gospodarsko zmago temveč še bolj politično zmago, ker raste ugled Titove Jugoslavije in njene socialistične proizvodnje.

Ista železna volja, ki je zmagala pri delu za dvig kakovosti, zmaguje tudi pri planu. Ker plan prvega četrtletja ni bil dosežen, je naše delavstvo na množičnem sestanku sklenilo, da bodo vsi delavci delali v nedeljo 15. maja v počastitev našega kongresa. Ni ostalo le pri sklepu. V nedeljo je tovarna obratovala pri polnem številu delavstva in dosegla dnevni plan.

Borbenost našega kolektiva narašča, napovedali smo tekmovanje Industriji usnja na Vrhnikih, da preizkusimo svoje sile. S prostovoljnimi delom bomo nadomestili zaostanke plana iz zimskih mesecev, a naš plan za leto 1949 bomo dosegli vsaj v istem roku kot v letu 1948 O.

Cementarna Trbovlje za II. kongres ZSS

Cementarna Trbovlje je v predkongresnem tekmovanju dosegla velike uspehe in izpolnila obveznosti, ki si jih je zadala že 1. aprila t. l. Vse čas tekmovanja je dnevno presegala plan. Na dan kongresa bo mesečni plan za maj že dosežen in presežen.

Ves čas tekmovanja je kolektiv stalno skrbel za kakovost cimenta. Pri znižanju proizvodnih stroškov je prišla predvsem do izraza poraba premoagovga prahu namesto zdroba, kar znižuje proizvodne stroške. Pri tem je treba upoštevati, da je s kurjenjem prahu teže doseči dnevno proizvodnjo, ker je ta vrsta goriva slabše kakovosti. Kljub temu je cementarna obdržala proizvodnjo in jo celo dvignila.

Na dan kongresa bo delovni kolektiv cementarne napel vse sile, da bo dnevni plan čim bolj presegel, istočasno pa bo s prostovoljnimi delom v dneh kongresa popolnoma izpraznil skladišče klinkerja.

Ves kolektiv se zaveda važnosti II. kongresa Zveze sindikatov Slovenije in je kakor doslej tako tudi danes vedno v prvih vrstah borbe za čimprejšnjo zgraditev socializma.

Frontna brigada Slavka Šlandra v gozdovih na Ojstrici je med prvimi začela borbo za izvršitev gozdarskega plana

Se pred petimi dnevi je delalo v naših gozdovih le okoli 300 frontovcev. Danes jih je že nad 1200. Ključna Osvobodilna fronta je močno odjeknila tudi na področju okraja Celje-okolica. Zbiranje frontovcev se ni zaključilo. Pet brigad: med njimi Šlandrova, Kajuhova, Matije Gubca in Staneta Rozmana je že na delu.

Pred dnevi sem se srečal v vlakcu s tov. Tratnikom, komandantom brigade nad Šoštanjem, v kateri delajo brigadirji iz okraja Celje-okolica. Pripovedoval mi je, da je njegova brigada sprejela ime po Kajuhu, ki je tam v okolici padel. Navdušeno je govoril o frontovcih. Tudi gozdna uprava se je izkazala. Z njeno vojaškim pomočjem je že v 24 urah uredil vse potrebno. Tekmovanje med desetimi je že drugi dan po prihodu oživelo. Ob pripovedovanju podrobnosti postaja poslušalcu težko, da ne more mednje za ves mesec.

»Danes smo pripravili 83 kub. metrov lesa, ki je naš pozdrav vsem...« Citam pismo frontovcev brigade Slavka Šlandra. Brigada, ki dela na Ojstrici, si je nadela ime Slavka Šlandra, ki je živel in delal ne daleč od tod, v št. Pavlu. Ko so brigadirji odhajali iz Celja, so obljubili sekretarju komiteja KP in predsedniku OF tov. Ocvirku, da ne bodo osramotili svetlega lika komunista in heroja Slavka Šlandra.

Odločil sem se, da bom obiskal to skupino frontovcev pri njihovem delu.

S tov. Jakom, ki je uspešno končal zadružni tečaj v Bogatiji Slatini, hitiva, da bi frontovci našla še pri delu. Naproti nama pripeljeta dva kamiona, okrašena z zelenjem in zastavami, polna mladincem, ki nas veselo pozdravljajo.

»Kam?« Odgovor dobiva pozneje v brigadi. Bila sva prepozna, brigadirji in brigadirke, ki so bili že od 6. ure zjutraj na delu, se vračajo.

Stanujejo v prostorni graščini, ki je bila v prejšnji Jugoslaviji last Italijana Piusa; veleposstvo je s približno 400 ha površine. Bivša jugoslovanska agrarna reforma ga ni razlastila. Pravi, da zanj ni bilo lepšega kraja na svetu in to mu tudi verjamemo.

Komandant brigade tov. Vodovnik nas spreja niti ni videl. Sedel je na klopi pred graščino, zatopljen v pogovor z nekim tovarišem. Njegov resen obraz je kazal, da se zaveda odgovornosti komandanta brigade z 200 frontovci. Šlab brigada ima svoje prostore v novopostavljeni baraki.

V šlab prihajajo komandirji čet. Komandir čete Gorit Jože raportira:

»Tovariš komandant, s četa — 12 ljudi je prišla v ređu. Delali — 8 ur — izdelali 19 in pol kub. m celuloznega lesa.«

Njegov strunen pozdrav s stisnjeno pestjo me spominja na partizanske borbeno edinice. Za njim raportira komandir čete.

Šlandrova brigada ima 10 čet po 16 do 19 frontovcev. Čete so razdeljene na desetine z desetarji na čelu, desetine pa se pri delu razdelijo še v skupine.

Brigada si je sama najprej uredila ležišča in napravila potrebne barake na dvorišču. Prvi dan je štela nekaj nad 60 brigadirjev. Kmalu pa so začeli prihajati novi. Že do 20. maja so posekali in izdelali 284 kub. m zagovcev, 274 kub. m celuloze, obdelali in spravili 9 in pol kub. m bukovine, 21 kub. m razžagane celuloze. Prve dni so imeli težave zaradi slabega orodja.

Najboljši uspeh od sedaj kaže 1. desetina 2. čete, katere desetar je tov. Beve Jože iz Preserja. Prišel je iz JA šele 10. maja in se takoj med prvimi javil v brigado. Prav nič ni čakal na čevlje, na kar se prav radi izgovarjajo marsi-

kateri delomrneži. Tudi 6. Pozničeva četa je vredna pohvale. Pred nekaj dnevi je v treh urah posekala in obdelala 17 kub. m lesa.

V brigadi dela tudi poslanec Ljudske skupščine LRS tov. Lešnik in tov. Leskovec Jaka, predsednik KLO Lesično, ki je komandir ene čete. Na dvorišču se pogovarjamo s 63 letnim vinčarjem tov. Ivanom Pečnikom, ki je kljub starosti med prvimi stopil v brigado. Komandir pravi, da je Pečnik v 7. četi med prvimi. Čeprav je to delo težko, se je odločil, da bo tam tudi vzdržal.

Komandant nas je vodil po prostorih. V ambulanti je dovolj sanitetnega materiala in zdravil. Pri njih je tudi medicinska sestra in bolničarka. Dostaj ni bilo še nobene niti najmanjše nezgode. V sobah — ženske imajo ločene sobe — seveda ni zimmice, toda na slami in dišeti krmni se prav prijetno spi. Tovarišica Mira vam v prillitju postreže s cigaretami, kakršne hočete.

V kuhinji pred njo, kjer tovarišice pomagajo pripravljati večerjo, je zelo živahno. Hrana je dobra in izdatna. Po zajtrku vzamejo s seboj dobro malico. Po kosilu in večerji pridejo brigadirji in brigadirke še z večjim apetitom in jedo, kolikor želijo.

»Jaka, povej vsakemu, ki bi govoril o slabi hrani, da je lažnivo gozbdalo.« pravi 51letni, drugače sicer nergavi brigadir Hren Franc iz Braslovač.

Popoldne imajo politična predavanja ali čitalne krožke. Študiralni so o planskem gospodarstvu in pelletki, o borbi Partije za plansko gospodarstvo. Časopisov, dnevnikov in tednikov prejemaže še vse premalo. V šlab so pravekri prišli izdelane deske za stenčase čet, ki

jih dostaj še niso imeli. Iz člankov na stenčasu, ki so na hodniku, razbereš strah, ki so ga imeli brigadirji pred delom v gozdu, katerega niso bili vajeni.

»Z veseljem smo šli v gozd, vendar z občutkom negotovosti. Marsikateri ni imel niti osnovnega pojma o sekanju lesa. Zavest, da smo prostovoljno prišli, in geslo, da hočemo doprinesti primeren delež k izvedbi petletnega plana, pa nas bo neprestano bodrilo, da bomo v delu uspehi. Vsi delamo s polno zavestjo, da je ta ukrep, ki ga je postavila naša Komunistična partija, potreben...« pišejo brigadirji 4. čete.

V brigadi je 22 članov in kandidatov KP. Bilo jih je še več, toda iz brigade so poslali na cesto »Bratstva in enolnosti« precej mladincev. Komandant in njegov pomočnik tov. Boris pripovedujeta, kako težko je bilo slono. Prva četa, v kateri so bili skoraj sami mladinci iz Šmartnega v Rožni dolini, je šla skoraj vsa s komandirjem Poločnikom Francelom na čelu.

V nedeljo je brigado obiskala godba SKUD-a Franceta Prežerna iz Tovarne emajlirane posode v Celju. Kljub deževnemu vremenu je bilo tega dne v brigadi zelo veselo.

Ko sem se vračal, sem razmišljal o tem živahnem delu, ki ga je sprožila v borbi za socializem naša Partija in Ljudska fronta. Ali ne bodo morda naši »kritiki«, katerim se je od same kritike že zmešalo v glavi, nekoga dne morda celo ugotovili, da so dežele Informbiroja — predsedem Madžarska in Albanija — izpolnile petletni plan in zgradile socializem v novi Jugoslaviji? ... M. J.

Frontna brigada iz Zagorja odhaja na sečnjo lesa v Mozirje

Frontna brigada iz Zagorja odhaja na sečnjo lesa v Mozirje

Mariborska frontna brigada Miloša Zidanška je začela z delom v pohorskih gozdovih

Pred desetimi dnevi se je formirala mariborska frontna brigada Miloša Zidanška, v katero so vključeni frontovci iz mariborske okolice in Slovenskih goric. Med njimi je mnogo mladine in tudi starejši frontovci so se odzvali klicu Ljudske fronte, da pomagajo izvrševati naše planske naloge.

Res pravo razpoloženje vlada na Šumniku, ki spada pod gozdno upravo Ruše, kjer je nastanjena mariborska brigada Miloša Zidanška. Marsikateri mladih frontovcev, ki še pred kratkim ni znal delati v gozdu, se je učil od tovarišev, ki so imeli v tem delu več sposobnosti. Tako je bilo z Maričko, ki se ji je zdela sekira precej težja od svinčnika, toda zavest, da bo v brigadi tudi ona doprinesla svoj delež k borbi za naše gospodarstvo ji je dala poguma, da je premagala svoje prve težkoče. Drugače je z Ivanom. Bil je hlapec tam nekeje v Slovenskih goricah, njemu je vse to nekam novo. Brigada, tabor, tekmovalje in borba za dosego plana. Ko se je pripravil v frontno brigado, se je tudi odločil, da pojde od kmeta pri katerem je že dolgo časa hlapecval. Zvedel je od aktivistov, ki so zbirali frontovce po podeželju, kakšne važnosti so danes gozdne akcije. V brigadi bo njegova zavest do skupnega dela iz dneva v dan naraščala. Odločil se je, da ne pojne več nazaj za hlapca,

da ostane za stalnega gozdnega delavca.

V mariborski brigadi Miloša Zidanška so takoj uredili skupinsko delo. Posamezne skupine so si napovedale med seboj tekmovalje. Njihov prosvetar skrbi tudi za dvig frontovcev v politično ideološki izgradnji, čemur pa je treba posvetiti več pozornosti. Ustanoviti bo treba več študijskih in bralnih krožkov, naročiti več časopisov, da bodo delavci seznanjeni z najvažnejšimi problemi, ki se tičejo slehernega frontovca. Oskrbeti jim bo treba več političnih in tudi leposlovnih knjig ter prirediti kulturne prireditve.

Okrajni sindikalni svet v Mariboru se je obvezal, da bo pošiljal frontnim brigadam kulturne ekipe, ki bodo obiskovale brigade in jih s svojimi kulturnimi prireditvami razvedrile v prostem času. Tako je pevski zbor iz tovarne »Splošna« obiskal v nedeljo 22. t. m. mariborsko frontno brigado na Šumniku. Frontovci so si v svojem prostem času pripravili majhen oder, ki jim bo služil za razne prireditve. Kljub deževnemu vremenu se je zbrala vsa brigada, da prisostvuje sporedu. Tovariši iz »Splošne« so s svojim pevskim nastopom dokazali, da delovni kolektivni sprejemajo v svoje vrste vse tiste, ki hočejo boljše bodočnost našega ljudstva. Frontovci iz brigade »Miloša Zidanška« pa so obljubili, da bo njihova brigada najboljša

H. J.

IZ TOVARNE VERIG V LESCAH SE JE NEDELJSKE AKCIJE ZA SEČNJO LESA UDELEŽILO 335 LJUDI

Delavci Tovarne verig v Lescah so ponovno dokazali, da se zavedajo važnosti in pomenu sečne lesa. Kljub slabemu vremenu so se v nedeljo udeležili sečne lesa na Pokljuki. Pri sečnji je sodelovalo 335 delavcev in nameščencev, ki so delali od zgodnjih jutranjih ur tja do popoldneva. Slabo vreme je bilo krivo, da udeležba ni bila še večja. Skozi ves teden sta partijska in sindikalna organizacija aktivno delali in pripravljali akcijo za sečnjo. Vsak dan je bilo po zvočniku objavljeno število novo prijavljenih delavcev in uslužbencev.

Akcija za sečnjo je bila dobro izpeljana. Že v soboto so določili 15 brigadirjev, število ljudi k vsaki brigadi in pripravili vse potrebno orodje. Delavci so se v nedeljo začeli zbirati že ob 5. uri zjutraj. Trije veliki kamioni so jih odpeljali na Pokljuko. Veselo razpoloženje delavcev je kazalo veliko pripravljenost delovnega kolektiva, da pomaga našim gozdarjem k čim prejšnji dosegi njihovih planskih nalog.

Posekali, izgotovili in razžagali so 190 m³ lesa, 20 mladincev pa je sadilo smreke. Kolektiv, ki se je obvezal, da bo v počastitev II. kongresa ZSS napravil

900 prostovoljnih ur v gozdarstvu, je samo v nedeljski akciji, ki je bila 22. maja, opravil 2345 prostovoljnih delovnih ur.

H. V.

Delavci v Kranjski gori delajo za gozdarski plan

V akcijah, v katerih sodelujejo delavci v vseh krajih naše domovine, pomagajo tudi delavci iz Kranjske gore. V Kranjski gori so delavci že prve dni v mesecu gozdarstva začeli z akcijo. Najprej sta bila samo dva, čez nekaj dni pa je že 9 delavcev delalo pri razrezu lesa in naredilo 38 prostovoljnih delovnih ur ter zrezalo 15 m³ lesa.

Frontna organizacija pa je 15. maja zbrala še 64 ljudi in so narezali 82 m³ lesa ter naložili 38 m³ od te količine v vagon. Druga skupina je sekala in zgotovila 35 m³ lesa. Vozniki, ki jih je bilo 10, so zvozili 40 m³ lesa, 8 delavcev pa je spravljalo les v dolino. Skupaj so opravili 440 delovnih ur. Tudi pri četrti akciji se število delovnih ur ni zmanjšalo.

Delavci v Kranjski gori so ponosni, da pod vodstvom frontne organizacije lahko doprinašajo svoj delež za čimprejšnjo zgraditev socializma.

V borbi za plan sodeluje tudi kolektiv gozdnega gospodarstva v Mariboru

Da bi čim boljše proslavili in počastili kongres Zveze sindikatov Slovenije, si riborivo zadal v predkongresni dobi naloge, sodelovati v borbi za čim prejšnjo in čim hitrejšo dosego plana izdelave in izvoza lesa.

Člani kolektiva so individualno in skupinsko tekmovali ter opravili 1011 prostovoljnih delovnih ur pri delu v gozdni proizvodnji in v pogodovni akciji. Poleg tega so posamezni člani sodelovali pri organizaciji dela gozdne proizvodnje, predvsem v akcijah frontnih brigad.

V času kongresa, ko se polaga bilanca dosedanjih delovnih zmag in sprete razvija in načrt za bodoče delo, sekih gozdovih ostra borba za plan v gozdarstvu. Zavedajo se, da bo treba vložiti še veliko naporov, da bo polletni plan dosežen. Ti napori so istočasni odgovor vsem klevetam, ki se jih še vedno poslušajo tisti, ki jim uspehi naših narodov ne gredo v račun.

F. G.

Prosvetni delavec - novator

V petek 6. t. m. je imela sindikalna podružnica prosvetnih delavcev na Ekonomskem tehnikumu v Ljubljani lepo slovesnost. Na slavnostnem množičnem sestanku je proglasila svojega prvega novatorja, tovariša profesorja Stanka Toša.

ki kaže 365 oz. 360 dni, in iz srednjega dela, premičnega dresnika, s podobnima skalama, razdeljenima na 12 mesecev. S preprostimi naravnanimjem dresnika ob vodilu je mogoče z enim pogledom popolnoma natančno razbrati število dni med dvema koledarskima datumoma. Priprava sama in njena uporaba sta tako enostavni, da je naravnost čudno, kako da na podobno misel doslej še nihče ni prišel.

Izum tovariša Toša sta preizkusila doslej ministrstvo za finance in Narodna

Tovariš Toš, po svoji stroki matematik, je bil pred vojno zaposlen pri SUZOR-ju (Središnji ured za osiguravanje radnika v Zagrebu). Njegovo delo je bilo izračunavanje raznih zavarovalnih dob za pokojnjino, onemoglost, starost, smrt in za Podporni fond brezposelnih delavcev. Dobe zavarovanja je bilo treba določiti vedno po koledarju do dneva natančno, a izmenična delitev mesecev na 30 oziroma 31 dni in na prestopna leta je bila stalni vir napak pri šteju dni za ugotavljanje zavarovalne dobe. Pri neprekinjenem zavarovanju ni bilo toliko možnosti za napake, a pri zavarovanjih, ki so se menjavala z meseci brezposelnosti in ki so trajala včasih tudi le nekaj dni, je bilo seštevanje zelo zamudno delo. Da bi se to delo vsaj nekoliko popešilo, so zavarovalnice uporabljale tabele z že izračunanimi dnevi za posamezna obdobja, ki pa napak prav tako niso mogle izključevati. Tov. Toš je začel misliti, kako bi postopek za izračunavanje dni poenostavil, odpravil možnost napak in postavil vse skupaj na bolj mehanično osnovo. Poizkušal je na razne načine, a do rešitve ni prišel.

Med vojno je bil tovariš Toš z družino pregnan v Srbijo, kasneje pa se je priključil Narodno-osvobodilni vojski. Po osvoboditvi je prišel na Ekonomski tehnikum v Ljubljano kot predavatelj za matematiko in statistiko. Tu je zasledil pri popraviljanju dijaških domačih in šolskih nalog naenkrat iste napake, ki jih je bil vajen pri zavarovalnem delu. Pri obrestnih računih, kjer je bilo treba za čas upoštevati dneve, so se dijaki dosledno motili. Statistično je ugotovil, da gre 70% vseh napak pri obrestnem računu na račun štetja dni po koledarju (365 dni), oz. da je teh napak 40%, kadar se dnevi računajo povprečno po 30 na mesec (360 dni). To dejstvo je v njem spet zbudilo razmišljanje o mehaničnem pripomočku za določevanje dni med dvema datumoma, ki ga je po večletnem delu in mnogih brezuspešnih poskusih tudi iznašel.

Priprava za določevanje dni, ki jo imenuje »stato«, obstoja iz računal, podobnega logaritamskemu računalu, pri katerem je vodilo zgornj in spodaj razdeljeno na dekade (po deset zrez) na skali,

Toš Stanko

banka ter ugotovila, da pomeni prihranek na času, ki ga omogoča uporaba pripravne povsod, kjer je treba sešteti dneve med različnimi datumi, tako pridobite, da prihaja priprava »stato« v postev za uvedbo v vse zavarovalne, tinarčne in podobne urade v državi. Ministrstvo za prosveto pa bo pripravilo »stato« verjetno predpisalo kot učni pripomoček za vse srednje in strokovne šole.

Tovariš Toš pa svojega dela še ne misli zaključiti. Prvi uspeh mu je vili toliko novega veselja do dela, da porablja velik del svojega prostega časa za risanje, računanje, sestavljanje, preizkušanje in popraviljanje novih računskih pripomočkov za hitrejšo in bolj natančno upravnost delo pri graditvi socialističnega gospodarstva.

a. a.

V Ložah pri Vipavi raste vzorno gospodarstvo kmetijske šole

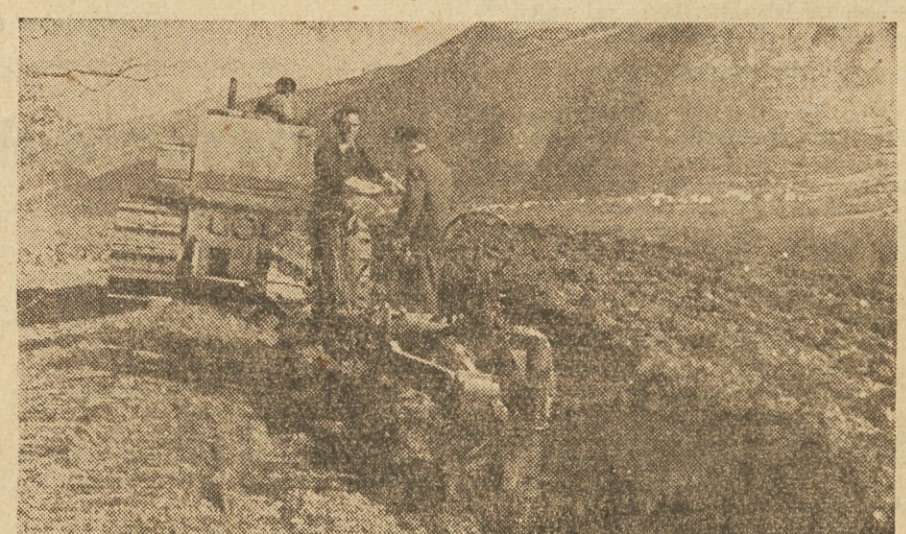
V starinskem gradu je vse razgibano. Na polju prepeva in dela šolska mladina, delavci in delavke pripravljajo zemljo za nove nasade. Ko prislunne pripovedovanju novih prebivalcev tega gradu, čutiš, s kakšno voljo delajo ti mladi delavci, kakšna načrtnost je v delu in kako se trudi ves delovni kolektiv, da iz zaostalega kmetijskega posestva ustvari vzorno socialistično gospodarstvo, kjer je na željo ljudstva naša ljudska oblast osnovala prvo kmetijsko šolo. Od kar se je leta 1887 vinarska in sadjarska šola na Slapu pri Vipavi preselila na Grm pri Novem mestu, Slovensko Primorje ni imelo več svoje kmetijske šole. Po osvoboditvi in priključitvi Slovenskega Primorja, je v jeseni leta 1947 začela s poukom novoustanovljena kmetijska šola. Na tej šoli sedaj že drugo leto raste in se vzgaja kader novih kmetijskih strokovnjakov.

Okrog gradu, ki je spremenjeno v šolsko poslopje, se nahajajo hlevi in šolsko zemljišče, Vipavska dolina, ki ima izrazito vinogradniško, sadjarsko in živinorejsko okolje, bo v bodoče svoje gospodarstvo razvijala v tej smeri. Zaradi tega se je tudi kmetijska šola v Ložah odločila usmeriti gospodarstvo v vinogradništvo in sadjarstvo. Vinogradništvo, kakor tudi sadjarstvo, je na Vipavskem v času fašistične Italije zelo nazadovalo. Fašistična gospodarska politika je Vipavsko dolino spremenila v žitorodno po-

na socialističnih kmetijskih gospodarstvih. Gospodarstvo kmetijske šole je urejeno tako, da bo lahko služilo mladini za vzor njihovega bodočega dela. Ves delovni kolektiv, ki je razmeroma majhen, se trudi, da bi preusmeril šolsko gospodarstvo v vinogradništvo, sadjarsko in deloma tudi v živinorejsko in vrtnarsko smer. Tam, kjer so bili vinogradi opuščeni, orje danes zemljo Mlečnikova brigada. Njena naloga je rigoljanje zemlje. Mogočni goseničar s svojim orjaškim plугоom orje in prevrtača zemljo 90 cm globoko.

Šola je s pomočjo Mlečnikove brigade presešla svoj plan vinogradništva v tekočem letu za 900%. Zemljišča, ki so za obdelovanje s stroji neprikladna zaradi svoje oblike in bližine sosednjih privatnih zemljišč, obdelujejo ročno. Pridni Vipavci so mojstri v uporabi pika, rogačke, šape in lopate — orodja, ki je potrebno za ročno rigoljanje. Ročno delajo tudi tam, kjer so zaradi strmin zemljišča napravljene terase. To težko delo opravlja desetina kopačev. Mojstra v delu sta udarnika tov. Vidrih Nande in Toplikar Milan. Mlajši, Vidrih Nande, je prišel v kmetijsko šolo sredi septembra lanskega leta kot gojenec.

Delovni kolektiv kmetijske šole z velikim poletom izpolnjuje svoje naloge, določene po planu. Setveni plan so s pomočjo učencev dosegli s 103%, plan

Z velikim goseničarjem pripravlja Mlečnikova brigada zemljo za nove vinogradniške nasade

krajino. Tako je bilo ob osvoboditvi Primorja uničenih skoraj 60% vseh vinogradov.

Načrt našega gospodarstva za to pokrajino pa predvideva, da bodo proizvajali prvenstveno dovolj vina, grozdja, sadja in zelenjave za naše delovne ljudi. Kolektiv je sprejel obveznost, da bo vzgojil mladino kmetijskih obdelovalnih zadrug, sinove in hčere malih kmetov, za bodoče strokovne delavce in vodje dela

sadjarstva pa presegle za 200%. V bodočih letih čaka delovni kolektiv z učenci še kapitalna izgradnja svinjakov, kokošnjaka, remize za stroje in vozove, gnojlišča z gnojnično jamo ter gradnja stanovanj. Kmetijska šola v Ložah pri Vipavi bo s podvojenjo silo zgradila tisto, kar je fašistični režim v Slovenskem Primorju porušil. S svojim delom hoče postati vzgled socialističnega gospodarjenja in zgraditi nov kader mladih strokovnjakov.

Omogočimo s prispevki, ki jih zbirajo uprave socialnega fonda, našim otrokom čim tešji odih v počitniških letovanjih!

Cementarna v Zidanem mostu se s svojimi uspehi uvršča med graditelje socializma

Obilica primerne kamena v okolici je že pred svetovno vojno privedla do gradnje cementarne v Zidanem mostu. Proizvodni postopek v tej tovarni je bil primitiven, dolgotrajen in zaradi silnega prahu zelo nezdrav. Nekaj let pred drugo svetovno vojno pa je kupila tovarno Zasavska družba, ki je posodovala Trboveljsko cementarno. Ni ji namreč šlo v račun, da je zaradi konkurence morala nižati ceno svojega cementa. Takoj po nakupu je tovarno zaprla: s tem se je iznebila konkurence in zopet lahko postavljala ceno po okusu svojih, nikdar stih domačih in tujih delničarjev. To je značilna poteza kapitalistične družbene ureditve: ni važno, dalje 300 delavcev nenadoma na cesti brez kruha, tudi ni važno, če se tega ali onega izdelava manj; poglavitno je, da eden več zasluži.

Ko je po osvoboditvi silni porast gradbene dejavnosti zahteval vedno več materiala, je uprava naše gradbene industrije l. 1947. sklenila obnoviti tudi tovarno cementa v Zidanem mostu. Delovni kolektiv, ki se je lotil te naloge, je stal pred zapuščenim in razpadajočim poslopjem z zastarelimi, zamearjenimi in pokvarjenimi stroji. Najprej so delavci zasilo očistili prostore, nato pa so se lotili popravila in izboljšanja strojev, ki so bili prirejani za zastarelo in primitivno predvojno način proizvodnje. Pri tem poslu je bil vsak delavec novator in racionalizator ob enem. Počasi je delo vendarle steklo. Planirana letošnja proizvodnja sivega apna bo pri 50 delavcih za 870% presejala proizvodnjo l. 1947. in se približuje količini predvojne proizvodnje, za katero je bilo še pred vojno potrebnih 300 delavcev. Zasluga za to gre predvsem požrtvovalnemu kolektivu, ki pogosto za 50% presega svojo kolektivno normo ter popravi in napravi vse potrebno v lastni delavnici. Zato je bilo l. maja v podjetju proglašeni več udarnikov in racionalizatorjev. Med njimi je tov. Črtanc, ki je usposobil mlin tudi za mletje apnenčeve moke.

Delo v tovarni je bilo pred vojno skrajno nezdravo. Cementni prah se namreč vdihava in pljuča in jih počasi popolnoma prepelje. Pri uvajanju novega postopka so stopili delavci v borbo proti prahu pri njegovem izviru. Mnoge lesene dele strojev so zamenjali s kovinastimi, ki se dajo neproduktivno zapreti in so s tem zmanjšali širjenje prahu. Velik delež pri racionalizaciji dela in borbi proti prahu ima tehnični vodja tovarne, tov. Zega. Pred vojno

so material pred mletjem razgrinjali na tesnem dvorišču, kjer so ga sušili na soncu, močili, prekladali in premetavali, kar je seveda zahtevalo mnogo časa in povzročilo silen prah. Tovariš Zega je po eksperimentalnem študiju v tovarniškem laboratoriju izdelal načrt za hidratizacijski silos, ki izredno skrajša postopek, saj pripravi v pol-druhi uri 5 tone materiala za mlino. Ker je silos kovinski, se da neproduktivno zapreti in s tem preprečuje prašenje. Silos so izdelali doma v lastni delavnici. Tov. Zega je bil za svoje dela na letošnji delavski praznik proglašen za racionalizatorja.

V tovarni je organizirano tekmovalno delo med obrati in posameznimi izmenami. Zlasti mladinska izmena pričakuje, da ga bo odločila v svojo korist. Sindikalna organizacija v podjetju pa ne dela tako, kot bi morala, in kot bi lahko. Uprava podjetja, pa tudi člani sami pravijo, da spf ali pa vsaj dremlje. Tudi mladinski aktiv, ki šteje 35 članov, ni razgiban v pogledu sindikalnega dela. Za poživitev mladinskega dela so ustanovili mladinski fizikalni aktiv, ki bo — seveda kadar bo začel delovati — razgibal nekatere še nedelovne člane.

Razvoj tovarne nam kaže v splošnem velik napredek. Vendar bo treba še mnogo dela, ki pa bo tem lažje, čim bolj se ga bosta lotili tudi sindikalna in mladinska organizacija. Treba bi bilo preurediti prostore, kajti tovarna je zastarela in tako se ti zdi včasih, da ima preveč in premalo prostora. V skladišču, kjer je najhujši prah, delavci še sedaj nimajo pravih mask in si pomagajo kar z rutami, ki si jih privežejo pred usta. Treba bi urediti še manskaj drugega: tako tovarna v prvem četrtletju letošnjega leta ni dosegla plana proizvodnje sivega apna zato, ker so bila že vsa skladišča polna. Kljub temu, da je uprava tovarne to pravočasno javila, ni dobila dispozicij za izdelane proizvode in je morala zato proizvodnjo sivega apna začasno ustaviti ter se preusmeriti na izdelavo apnenčeve moke, pri kateri pa je zato presejala plan za 200%.

Vsekakor nam razvoj tovarne kaže marsikaj zanimivega in poučnega in delovni kolektiv bo svoje dosežanje izkušnje še razširil in pomnožil sebi in skupnosti v korist. Pri gradnji novih tovarn, novih stanovanjskih blokov in združnih domov ima svoj delež tudi kolektiv tovarne v Zidanem mostu.

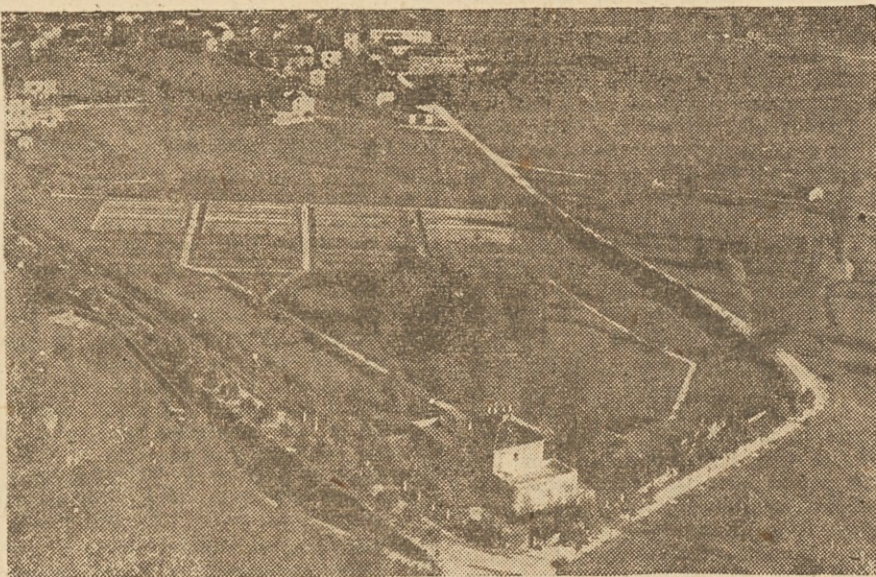
Tudi ribiči imajo v gospodarstvu važno vlogo

S prelomom starega sistema in z našo ljudsko revolucijo se je tudi v ribarstvu pojavila nova pot, pot velikih možnosti, da se dvigne ribogojstvo, kakor tudi ribištvo v dobrobit skupnosti vsega našega ljudstva. Kljub temu, da so pri tem delu še težave, pa morajo ribiči kot pionirji že sedaj zgledati pot novim kadrom, ki pridejo za njimi.

Pri nas smo v teh letih pridobili nad 4 milijone ribarskih proizvodov žilnatih rib, predvsem postrvi, sulcev in lipanov ter dali za prehrano v široko potrošnico okoli 50.000 kg ribjega mesa. Naše vode, ki so bile od okupatorja povsem uničene, so že na povoljni višini in nudijo našim delovnim ljudem z ribiškim športom dovolj zabave in potrebnega razvedrila. Ribiški šport je bil pred vojno in je še danes v zapadnih deželah šport in zabava izvoljencev, pri nas pa si ga lahko privoščiti vsak član socialistične družbe.

Ribiško delo, lov in ribovzgoja je združena z velikimi napori in zahtevami slehernega delavca-ribiča. Ne samo, da mora biti več loviti ribe, temveč mora obvladati vso tehniko pletenja mrež, znati opazovati in vzgajati množično vse vrste rib. Mora biti dober praktik, iznajdljiv in tudi teoretično podkovan o vseh načinih vzgoje, vrstah, boleznih in drugih nevarnostih, ki se pri vzgoji rib pojavljajo v ribogojnicah. Delavci v ribo-

gojnicah delajo kolikor je potrebno. Samo v letu 1948 je bilo izvedenih nad 3500 nadur. S tem so dokazali, da ribiči nočejo ostati poslednji pri izvedbi plana in socializma v naši Titovi Jugoslaviji.

Ribogojnica v Kobariду

Ena izmed težkih posledic kapitalističnega gospodarstva je brezposelnost. Medsebojna konkurenca in brezobzirna tekma za vedno večjimi dobitki sil kapitalistične močotce, da odpustijo ljudi od dela. Nasprotje med družbeno proizvodno in privatnim prisvajanjem se odraža tudi tukaj v ostrem nasprotju med delavskim in kapitalističnim razredom.

Brezposelnost v predvojni Jugoslaviji
Zadržali bi se na zadnjih desetih letih, to je od dobe, ko je ves kapitalistični svet zajela gospodarska kriza. To ne pomeni, da brezposelnosti pred to dobo ni bilo, pa čeprav je veljala doba od leta 1926, pa do začetka krize kot doba gospodarskega poleta.

Pokusili bomo prikazati brezposelnost v predvojni Jugoslaviji tako v številkah, načinu reševanja tega vprašanja in podobno. Treba je sicer takoj v začetku omeniti, da o kakšnih točnih številkah ne more biti govora, ker se ni vodila nikakršna enotna in dejanski stanju ustrežajoča evidenca. Najbolj je za to bila poklicana Javna borza dela, ki pa zaradi načina poslovanja in vodstva, ki ga je imela, niti od daleč ni razpolagala z vsaj približno točnimi podatki o številu brezposelnih.

Brezposelnost je začela občutno rasti po letu 1929. Začetek gospodarske krize se je močno odražal v vedno večjem odpuščenju delavstva. Leta 1930. je bilo pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavstva (Suzor) zavarovanih 631.181 oseb, leta 1933. pa je bilo število zavarovancev za 110.201 oseb nižje. To pomeni, da je samo v vrstah teh zavarovancev bilo več kakor 100.000 brezposelnih, pri čemer niso všeti delavci, zavarovani pri

Nekoliko o predvojni brezposelnosti, ki je danes ne poznamo več

bratovski skladnici (rudarji, plavzarji) in poljedelsko delavstvo. Na eni od anket po tem vprašanju je bilo odgovorjeno, da je bilo 172.000 delavcev in nameščencev brezposelnih. Tako stanje je bilo v začetku leta 1934. in navedeno število se nanaša samo na trajnejše primere brezposelnosti, kajti število tistih, ki so v teh letih iskali zaposlitve, je večje, kakor je to tudi razvidno iz statistike JBD in ki jo v naslednjem navajamo:

Leta 1930. je iskalo zaposlitve 150.939, leta 1931. 168.322, leta 1932. 272.282, leta 1933. 309.354 delavcev.

Število zavarovancev je padlo v letu 1933. na 520.980, kar pomeni, da je bilo v tem letu najnižje število zavarovancev v dobi gospodarske krize. Kljub temu, da se je število zavarovancev v naslednjih letih začelo dvigati in je šele leta 1937. presešlo število zavarovancev iz leta 1930., se brezposelnosti ni niti zmanjšala, kaj šele odpravila.

Agrarna vprašanja seveda kapitalistična Jugoslavija ni mogla rešiti, čeprav je bilo zelo kričeče. Na stotisoče je bilo družin, ki so imele tako majhne kose zemlje, da od pridelkov ni mogla živeti še tako maloštevilna družina. Državna statistika predvojni Jugoslavije je približala, da je bilo v Jugoslaviji 401.000 zemljiških lastnikov, družin, ki niso imele nobenega katastrofskega čistega dohodka. Po istih podatkih je bilo v letu 1938. 158.904 gospodarstev, ki so imela samo po pol hektarja zemlje, do 5 ha pa je imelo zemlje 1.388.149 gospodarstev. Od celotnega števila gospodarstev je bilo na

Dva izmed najboljših v Triglavski tiskarni

Poznamo ju, kakor poznamo delo, ki ga opravljata. Nista samo najstarejša člana delovnega kolektiva; tudi najpridnejša sta. Na dveh različnih delovnih mestih dajeta zgled mlajšim, novim kadrom.

Micka je dvakratna udarnica. Če ne bi imela že skoraj šest križev, bi bila gotovo desetkratna. Tako pa ne gleda več na procenete — njeno delo je pravzaprav. Le pogled knjigo, katero je šipala Micka! Brezhibno! To je izdelal, ki ga z veseljem opiše v poročilo. Njen delovni listek je točen, kakor je točna Micka pri delu. Po četrt do pol ure pride pred začetkom na delo, zamude ali boleznih ne pozna.

Že pred leti, ko je bila prvič proglašena za udarnico, je napisal »Grafički rad« o njej: Tovarišica je prva udarnica v naši knjigoveznici. Po poklicu knjigoveška delavka, kljub svojim 57. letom stalno presega normo za 31% in je vzor vsem tovarišicam. Kot zavedna delavka je od vsega začetka podpirala OF ter zrtvovala sina kot talca. Poklic

V tovarni Ikeriev in sadnih sokov A dovščina

Ko greš iz Vipave v Ajdovščino, že od daleč vidiš na levi strani veliko stavbo z visokimi dimniki, zamazano in zidano v nekem posebnem slogu, od katere ne razločiš drugega kot kup kamenja. Pred nedavnim so bili tam hlevi, potem je neka industrijska družba postavila v bližini večji objekt predilnice, ki je že l. 1933. prenehala z obratovanjem, stroji pa so šli v staro železo.

Ogromne količine sadja v goriških krajih niso imele pred vojno posebne vrednosti, kmetje so ga morali prodajati v Italijo. Šele po osvoboditvi, oktobra 1945. leta, so na pobudo vipavskega vojnega področja začeli s pripravami za ureditev tovarne v Ajdovščini, ki bi predelavala sadje v sadne sokove, džeme in tako dalje.

Jugoslovanska armada jim je dala na razpolago kamione, dobili so začasen kredit dveh milijonov lir, stare hleve pa so uporabili za tovarniške prostore in začeli so z delom.

Prvi kotel za prekuhanje žganja so kurili z drvmi kakor kmetje. Šele konec 1946. leta so dobili prvi parni kotel za kuhanje žganja. Kuhali so tropinovec in brinjevec. Seveda ni bila v začetku kakovost posebno dobra, saj so se še vsi skupaj komaj učili.

Kmalu je zmanjkalo kreditov. Imeli pa so nekaj zaloge žganja, ki so ga prodali v Trst, tam pa kupili esence za predelavo likerjev. Do takrat naši ljudje niso dosti verjeli v naše izdelke, ko pa smo naredili kupčijo s Trstom, so navali na nas in v desetih dneh pokupili vso zalogo.

Najprej so bilo v podjetju le tri osebe in nihče med njimi strokovnjak; v letu 1946. je podjetje naraslo že na 30 delavcev, v sezoni 1947. leta pa nad 100. Začeli so kupovati bezeg, maline, robidnice in razna zdravilna zelišča tudi za ljubljanske drogerije.

Danes delajo že s polno paro. In ka-

opravlja že 39 let, je pa še vedno čila in sveža in ponosna na svoj doprinos v prvi leteliki. Pravi, da s svojim strojem živi ter bi se le težko ločila od njega, kakor tudi od sodelavcev, pri katerih je vseskozi priljubljena.

S tov. Jankom-Fedžo je najlepše, če se sam z njim pogovoriš. »Zagorac je uvijek Zagorac,« poroče na pol v šalici, čeprav je pri zelo težavnem delu. On, stroj in vlagalka so ena družina. Zato se ne čudi, če Elza ne mara »od hiše«. Če je potrebno, bo delal ves dan in vso noč. Lani je opravil 358 prostovoljnih ur, a kadar je tiskal »Obveščevalca«, tudi nikoli ni gledal na uro.

Oba, Matjašec in Oblakova, sta bila na dan pred 1. majem odlikovana od Prezidija Ljudske skupščine FLRJ z medaljo dela.

Prezidij Ljudske skupščine pa je odlikoval z medaljo dela poleg njiju še 10 najboljših članov delovnega kolektiva Triglavske tiskarne, ki si je v preteklem letu priboril tudi prehodno zastavo LRS.

kor so prej mešetarili za sadje, sedaj je sklepajo pogodbe s KZ in OZKZ. Iz elabega sadja kuhajo žganje in razne soke, iz doberga pa kompote in džeme. Sadje dobivajo iz šestih okrajev. Tako jim Ilirska Bistrica pošilja brinje, slive, jagodah in bezgu, Tolmin v glavnem pošilja samo jabolka in bezeg, najmočnejše sta v sadju zastopana okraja Sežana in Gorica, ki dajeta vse, posebno pa češnje, marelice, breskve, smokve in drugo sočno sadje.

Prehajajo tudi na izdelavo novih likerjev, kjer niso potrebne esence, temveč destilati gotovih sadežev, ki jih izdelujemo že sami.

Začeli so uvajati norme, kolektiv pristopa tudi k brigadnemu načinu dela. Tako se razvija tovarna iz primitivne v mehanizirano tovarno, ki dosega vedno boljše in boljše rezultate v proizvodnji. B.

DELO ZA SKUPNOST RODI USPEHE

Pomanjkanje delovne sile terjaja precej dobre volje od naših zavednih prostovoljcev, članov sindikata in OF, posebno pa članov Partije, da popriimejo za delo povsod, kjer je nujna potreba. Priskočili so na pomoč tudi skladišču Baze direkcije državnega žitnega fonda v Mariboru.

Glavni štab prostovoljnega dela je uvidel nujnost prostovoljnega dela v našem podjetju: delovne sile nam je primanjlovalo, delo se je kopičilo in tako so bili naši delavci, ki jih imamo samo 12, skoraj noč in dan v službi pri razkladanju ali nakladanju raznega blaga, namenjenega za široko potrošnjo.

Delovni polet naših prostovoljcev iz podjetja samega je že lansko leto prekosil vsa pričakovanja v izvrševanju prostovoljnega dela, kar bi lahko tudi letos dosegli, če ne bi bili z delom tako obremenjeni. Toda kljub vsemu ogromnemu delu v pisarni, prometu, skladiščih in v šivalnici vrec, so naši zavedni in dobri člani sindikata posnemali uspešno delo tovarišev iz lanskega leta, ko smo že konec aprila 1948 končali našo letošnje obveznost prostovoljnega dela s povprečno 25 urami na člana ter to obveznost celo presegli.

Letos pa smo začeli s prostovoljnimi delom šele 4. aprila; najpridnejši so se odzvali prvi, tem so sledili drugi in tako smo danes prav vsi vključeni v prostovoljno delo.

Od 4. do 10. aprila 1949 smo opravili 252 prostovoljnih ur dela, od 11. do 24. aprila 563,50, od 25. do 30. aprila pa 412 ur, skupaj do 1. maja 1.027,50 prostovoljnih ur dela, to je povprečno 20,5 prostovoljnih ur na posameznega člana sindikata. Ker smo se obvezali izvršiti kolektivno obveznost 1.500 ur

O delu hranilnih blagajn pri gospodarskih podjetjih, uradih in ustanovah

Denarni prihranki, zbrani v naših bankah so eden izmed virov, iz katerih črpajo naše denarne ustanove sredstva za kreditiranje našega gospodarstva. Denarna sredstva, nastala iz zbranih hranilnih vlog, se uporabljajo za povečanje in dvigovanje naše proizvodnje ter v zvezi s tem tudi za izboljšanje življenjskih pogojev vseh delovnih ljudi. Denarni prihranki, dokler niso vlagatelju potrebni, se uporabljajo za gradnjo novih tovarn, šol, bolnic itd. Že samo s tem, da varčevalci vlagajo svoje prihranke na hranilno knjižico, krepijo kapno moč našega denarja, ker se s tem doseže ravnovesje med obkroženim denarjem in prometom blaga, istočasno pa se krepi tudi kapna moč vlagatelja, ki dobi poleg tega še obresti.

Zaradi velikega pomena varčevanja je naša ljudska oblast izdala vrsto odredb in predpisov, ki postavljajo hranilne vloge pod posebno zaščito in jamstvo države. Za člane sindikatov je najvažnejša odredba o ustanovitvi hranilnih blagajn pri gospodarskih podjetjih, uradih in ustanovah, ki je obvezna za podjetja, ki zaposlujejo nad 100 delavcev, nameščencev in uslužbencev. Razumljivo je, da se lahko ustanovi hranilna blagajna tudi pri podjetjih z manj kot 100 delavci. Odločbo o ustanovitvi hranilne blagajne mora izdati vodja podjetja, urada ali ustanove ter jo poslati pristojni podružnici Narodne banke. Uprave podjetij, uradov ali ustanov so odgovorne za ustanovitve in pravilno poslovanje hranilnih blagajn, naloga sindikalnih podružnic pa je, da s pravnimi tolačenjem pomena denarnega varčevanja za naše socialistično gospodarstvo pridobijo čim več vlagateljev.

Toda če pogledamo dosežane stanja vidimo, da je ustanovilo hranilne blagajne šele 75% vseh podjetij, uradov in ustanov, ki so bili obvezani, da jih ustanovijo. Od ustanovljenih hranilnih blagajn pa jih dela samo 25%. Iz tega vidimo, da niti vodstva podjetij, uradov in ustanov niti njih sindikalne podružnice ne posvečajo denarnemu varčevanju tiste pozornosti, ki jo po svojem pomenu zasluži. So primeri, ko vodstva podjetij, kljub večkratnim opominom, niso ustanovila hranilnih blagajn kot n. pr.: »Tekstilana«, Rudnik in OLO v Kočevju, »Universale« Domžale itd. So pa še celo uprave sindikalnih podružnic, ki celo nasprotujejo ustanovitvi hranilne blagajne kot n. pr.: »Elan« Zgoša, Kurilnica Novo mesto itd. Koliko pa je sindikalnih podružnic in tudi posameznih OS-ov, ki do sedaj niso napravili še ničesar v pogledu propagande varčevanja ter se izgovarjajo, da še niso prejeli navodil s strani Glavnega odbora sindikatov. Ali niso za vsakega sindikalnega funkcionarja dovolj jasna navodila resolucije II. plenarnega zasedanja CK KPJ in resolucije III. kongresa Ljudske fronte Jugoslavije, ki pravita, da je denarno varčevanje dolžnost vseh državljanov Jugoslavije.

Če bodo vodstva gospodarskih podjetij, uradov in ustanov in njih sindikalne podružnice spremenili svoj doseženi nepravilni odnos do nalog, ki stojijo pred njimi v propagandi varčevanja ter se z vso vneto lotile dela, bodo v kratkem dosegli uspehe, kot so jih dosegli OZKZ Ptuj, ki je vključil do sedaj že 70% vseh uslužbencev, OLO Novo mesto 65%, Mestna gostinska podjetja Maribor 60% ter gradbeno podjetje »Pionir« Novo mesto, pri katerem je na množičnem sestanku podpisalo pristopnico 41 tovarišev.

(50 ur na člana), moramo izvršiti za izpolnitev celoletne obveznosti samo 473,50 ur.

Poleg naših prostovoljcev iz Baze žitnega fonda, moramo pohvaliti predvsem delovno brigado Mariborske mestne klavnice, ki je bila pri nas samo eno nedeljo na delu, vendar je s svojim delovnim učinkom mnogo doprinesla k čimprejšnji izvršitvi nakopičenega dela pri razkladanju žitaric.

Pohvaliti moramo še brigado prostovoljcev Mestnega stavbeno-kovinarskega podjetja v Mariboru in sindikalno podružnico sodišča, ki sta bili po dva krat na delu v našem podjetju.

Mi-11

no padel tudi plačilni fond. Vzemimo samo delavstvo, zavarovano pri Bratovski blagajni v Sloveniji: leta 1925. je bilo izplačanega zasluzka rudarjem in plavzarjem Slovenije 168 milijonov din. Devet let pozneje, leta 1934., pa samo še 68 milijonov. Zaradi brezposelnosti in znižanja, medz je plačilni fond delavstva v državi padel povprečno za eno milijardo dinarjev letno. To lahko ugotovimo tudi po podatkih celotne zavarovalne mezde tistega delavstva, ki je bilo zavarovano pri Suzorju. Leta 1930. je znašala celotna zavarovalna mezda 5 milijard 247 milijonov dinarjev, leta 1934. pa le 3 milijarde 784 milijonov dinarjev. V tem času je padala povprečna zavarovalna mezda zavarovancev, ki je znašala leta 1931. 26.19 din, na 21.65 din v letu 1935, nakar se je začela počasi dvigati in je dosegla šele 1939. leta raven iz leta 1932.

Kako se je »reševalo« vprašanje brezposelnih?

Treba je seveda takoj v začetku poudariti, da niti eden od načinov »reševanja« tega vprašanja ni bil zmoezen odpraviti brezposelnosti, ker se brezposelnost v kapitalizmu sploh ne da odpraviti v kapitalizmu sploh ne da odpraviti viti. Zato se z raznimi načini skušali omiliti položaj brezposelnih, pri čemer je večina brezposelnih bila preprišana sama sebi. Oblast, ki bi morala nuditi največ pomoči, je smatrala to za drobno zadevo, ne da bi pri tem storila kaj učinkovitega, kar je bilo seveda v skladu z njeno vlogo zaščitnika vladajočih, kapitalistično-monarhističnih interesov.

Odločujoči krogi so mislili, da bo ustanova »Javna borza dela« lahko re-

KULTURAIN PROSVETA

O gostovanjih kulturno-umetniških skupin med gozdni delavci

Nasi delovni kolektivi v teh dneh še povečano pozornostjo spremljajo pospešeno borbo gozdnih delavcev za izpolnitev pomembnih nalog v gozdarstvu, ki jih je pred njih postavila naša Partija, zato ker so to naloge izrednega pomena za našo socialistično graditev. Iz slehernega področja Slovenije odhajajo na pomoč gozdnim delavcem številne frontne brigade, ob nedeljah pa tudi večje skupine ostalih prostovoljcev.

Zavedajoč se, da je od politično-gospodarske rasti naše države odvisna tudi rast kulturno-umetniške dejavnosti, se v akcije z veseljem vključujejo tudi številne kulturne skupine. S programi, ki so polni ustvarjalnega zadovoljstva, svežine, borbivosti in delovnega poleta, obiskujejo te skupine gozdne delavce, frontne brigade, spremljajo prostovoljce ter tako na svojo način pomagajo krepiti borbo za izpolnitev nalog v gozdarstvu. Iz njihovih programov veje duh novega socialističnega človeka, ponosnega graditelja socializma. Taki programi najdejo pravo pot do src delovnega ljudstva, ki zvesto utripajo v borbi za socializem.

Preteklo nedeljo so odšle prve večje kulturno-umetniške skupine v gozdove. Slabo vreme ni moglo odvrniti gozdnih delavcev od dela, pa tudi ne kulturno-umetniških skupin, da ne bi gostovale v gozdovih. Nad 60 raznih skupin, zborov, kvintetov, plesnih skupin itd. je odšlo na vse strani. Skupine so bile povsod z veseljem sprejete.

Mladinski zbor in plesna skupina SKUD »Jože Moškrčič« iz Ljubljane sta gostovala v kočevskih gozdovih. Prireditelji sta organizirali došli frontni brigadi. Skupine iz Domžal so odšle med gozdne delavce na področju Kolovca. Na Podetenicah, kjer se je kljub slabemu vremenu zbralo 5 brigad s 350 brigadirji na svečanem mitingu; je pevski zbor SKUD »Dusan Jereb« iz Novega mesta izvajal program partizanskih in narodnih pesmi.

Kulturno-umetniške skupine vse bolj čustveno povezanost kulturno-prosvetne dejavnosti s splošnim političnim dogajanjem v naši domovini. Akcija za izpolnitev plana v gozdarstvu pa mora še bolj aktivizirati naše skupine za gostovanja med gozdnimi delavci. Niti ena frontna brigada ne sme pogošati živahnega kulturno-umetniškega življenja, nobena kulturno-umetniške skupine naj ne bo, ki temu ne bi prispevala svojega deleža. Ne samo, da društva in skupine prireajo

v frontnih brigadah mitinge in prireditve in tako ustvarjajo med brigadirji veselo razpoloženje, temveč naj prav v teh brigadah pomagajo ustanovljati samostojne brigadne amaterske skupine. Koliko bogatejše bo kulturno življenje teh brigad, ko bo vsaka izmed njih imela svoj zbor, svoje recitacije itd.

Ta pomoč kulturno-umetniških društev in skupin je tem bolj pomembna, ker bodo gozdni delavci prav gotovo povzeli to obliko kulturno-umetniškega dela ter se tako sami začeli udeleževati v raznih manjših amaterskih skupinah, kar sedaj še močno pogrešajo.

Skrb za kulturno-umetniško življenje v frontnih brigadah pa je le del nalog, ki jih imajo naše kulturne skupine. Poleg tega naj skrbijo tudi za dostojno organiziran odhod frontnih brigad na njihova delovišča. Ob priliki odhodov teh brigad v gozdove naj se prireajo svečanosti, kot se to že marsikje vrši. Jeseniška godba je na primer spremljala prostovoljce na Pokljuko. V Dolnji Lendavi, kjer je bil pred kratkim zbor frontne brigade, so kulturno-umetniške skupine pripravile primerno prireditev. Tako je bilo tudi v Grosupljem in še v drugih krajih.

Kulturno-prosvetno delo med delavci, ki delajo raztreseni v večjih in manjših skupinah v gozdovih, je vedno šibko, ker številne sindikalne organizacije še niso našle primernih oblik dela. Temu je v precejšnji meri kriva premajhna vztrajnost in neelastičnost sindikalnih organizacij. Številni gozdni delavci ostajajo dostikrat več mesecev brez časopisja. Razumljivo, da tako največkrat niso seznanjeni niti z najvažnejšimi političnimi dogodki.

Tudi do teh delavcev je treba najti pot sedaj, ko se bje za izpolnitev gozdarskega plana tako ostra borba. Manjšim kulturno-umetniškim skupinam to ne bo težko. V tesnem sodelovanju z gozdnimi upravami in gospodarstvi bodo lahko obiskale te delavce in jih seznanjale z zanimivostmi zadnjih političnih dogodkov, obenem pa jim s kratkim, vedrim programom nudile tudi kulturno razvedrilo.

V tem delu bodo SKUD-i in skupine našli tudi bogate izkušnje za svoje bodoče delo. Njihovo delo bo čedalje bolj spremljalo gospodarske in politične akcije ter jih krepilo.

B.

Najboljša društva okraja Celje-okolica so v Zalcu pokazala svoje uspehe

Okrajni ljudsko-prosvetni svet Celje-okolica je preteklo nedeljo organiziral v Zalcu okrajni Dan kulture in umetnosti, na katerem naj bi sodelovala vsa kulturno-prosvetna in izobraževalna društva okraja. Namen prireditve je bil, pokazati in pregledati delo naših društev in dati še večjo vzpodbudo za nadaljnje udeleževanje. Udeležencem je nagajalo elabo vreme, kar je tudi v glavnem vzrok, da ni bil obisk bolj množičen.

V dopoldanskem sporedu so nastopili štirje pevski zbori z narodnimi, partizanskimi in umetniškimi pesmimi. Nastopilo je tudi več recitatorjev in solistov. Pokazali so, da so se za nastop dobro pripravili in da je njihovo znanje na precejšnji kulturni višini.

Popoldne se je predstavila igralska družina kulturno-umetniškega društva Antona Askercerja iz Rimskih Toplic, z uprizoritvijo Nušičeve komedije »Dr. Zdrav Nušičev humor, ki so ga igralci podali v zelo dobri igri, je v polni meri zadovoljil igralce. Sodeloval pa je tudi lutkovni orker pionirjev iz Sv. Miklavža nad Rimekim toplicami, ki je, zlasti pri najmlajših, žl veliko priznanje.

Kulturna prireditve je veliko koristila kulturno-prosvetnemu delu v okraju, po-

sebnost ker so udeleženci lahko primerjali svoje znanje in uspehe z znanjem kulturnih skupin iz sosednih krajev, kar velja v prvi vrsti za pevске zborove. Udeleženci iz krajev, kjer še prosvetno udeleževanje ni razvito, bodo ponesli domov vzpodbudo za poživitev dela na tem polju. Velika škoda je, da je iz programa zaradi pomanjkanja obale izpadel nastop folklornih skupin. Zato bo treba podobne prireditve v bodoče bolj pripraviti in širše zajeti, tako da bodo zastopana vsa prosvetna društva in vse panoge kulturno-umetniškega udeleževanja.

Statistika ljubljanske drame

Naša Drama je od 29. septembra 1918. do 6. februarja 1949 uprizorila 113 slovenskih del s 1842 predstavami, 125 slovenskih del s 1530 predstavami in 519 del drugih književnosti s 7251 predstavami. Upoštevano so tu le dramske predstave, ki jih je odigral domači ansambel, predstave, ki jih je odigralo Slovensko narodno gledališče na osvobodeno ozemlju, predstave Akademije za igralsko umetnost, uprizoritve mariborskih igralcev po njihovem prihodu v Ljubljano spomladi 1941 in nekaj predstav ruske igralske družine, ki ji je bil vodja M. Muratov, in ki je bila angažirana v septembru 1920. Tako je ljubljanska drama dala v celoti od 29. septembra 1918 do 6. februarja 1949: 707 del s 10.691 predstavami.

Da so bili brezposelni državni v nadlego, da so videli v njih »nevarne elemente«, nam je dobro znano. Z njimi je imela opravka tudi policija, ki jih je povsod preganjala. »Slovenija« je 26. maja 1939 prinesla o tem naslednjo notico: »Vsak čas vidimo, kako v Celju s postaje vodijo cele skupine bednih brezposelnih, ki jih iz Zagreba in drugih krajev po odgonu pošiljajo v njihove domovinske občine. Tudi v sredo dopoldne smo videli tak pogon, ki pa je na opazovalca napravil prav čuden vtis. Med bedniki, ki so bili vsi uklenjeni po dva in dva, sta bila tudi dva mlada fantiča.«

Razen podpor brezposelnim, ki naj bi do neke mere blažilo vplivale na stalno naraščajočo brezposelnost, so poskušali to stanje izboljšati z raznimi javnimi deli, s pomočjo iz sredstev državne loterije, z odbitki od tantjem, s prepovedjo dvojnih zaelužkarjev, omejitvijo števila inozemskih delavcev in dotoka učencev v gospodarstvu itd.

V Sloveniji je bil uveden še »Bednostni fond« iz odtegljajev od plače zaposlenih. Za javnost je bilo rečeno, da gre znesek v pomoč brezposelnim, in to predvsem v obliki javnih del. Stvarno pa so iz »Bednostnega fonda« prejemale »plače« novonastavljeni profesorji in učitelji, v še večji meri pa so fond uporabljali v politično-agitacijske namene vladajočih.

Leta 1936 je Finžgar zapisal: »Bridko poglavje je »Bednostni fond«. Saj je zame srmatno in nesrečno. Še večja srmatota je to, da je vanj tek denarjev, denarja resnično imovnih ni bilo tja. Okrog 24 milijonov se je nabralo iz teh denarjev in vinarjev in kaj se je to storilo? Naj pokaže, če kdo more.«

150 LETNICA BALZACOVEGA ROJSTVA

Film

NICHOLAS NICKLEBY

20. maja je poteklo 150 let, odkar se je rodil eden največjih svetovnih pisateljev, romanopisec Honoré Balzac, čigar nekatera dela imamo tudi mi prevedena (>Teta Liza«, >Stric Pons«, >Izgubljene iluzije« itd.). Rodil se je 20. maja 1799 v mestu Thur na Loari, ko je Francija jadrala v napoleonsko avanturo — umrl pa je leta 1850, ko je vstajal nov družbeni razred, delavski razred.

Tako je njegovo življenje teklo ob dveh revolucijah, od revolucije l. 1789 do revolucije l. 1848. In tako je bil Balzac pisatelj moderna francoske družbe, ki jo je slikal tako verno, odkrito in objektivno, da so njegova dela naravnost ogledalo dobe, v kateri je živel, pisana pa s tako umetniško močjo, da bodo živela, dokler bo živelo človeštvo in njegova kultura. >Postavil je resnico za največji umetniški ideal in s tem zasnoval v književnosti novo smer, realizem, kritični realizem« (Dusan Malič).

Engels je o njem dejal, da je napisal

>popolno zgodovino francoske družbe (od 1816 do 1848), iz katere sem se jaz — celo v pogledu ekonomskih potankosti (kakor je razdelitev realne in osebne imovine po revoluciji) — naučil več kakor od vseh profesionalnih zgodovinarjev, ekonomistov in statistikov te dobe skupaj... Bil je sicer legitimist in vse njegove simpatije so bile na strani propadajočega razreda — toda kot velikemu umetniku mu njegovo umetniško poslanstvo ni dovolilo, da bi slikal ljudi drugačne, kot so bili, zato biča prav tiste, s katerimi najbolj simpatizira — aristokrate, poveljuje pa svoje politične nasprotnike, republikance, ker sluti propast svojega razreda, a je noče prikriti, zavedajoč se svojega umetniškega poslanstva.

Njegovo delo je ogromno, njegov vpliv na sodobnike in poznejše pisatelje velik, njegova umetnost pa tako globoka in polnena, da je postal vzor tudi naprednim pisateljem sveta.

Študentsko kulturno-umetniško društvo Tone Tomšič

Da bi se na naši univerzi čim bolj razgibalo tudi kulturno-prosvetno delo, so naši študenti ustanovili svojo študentsko kulturno-umetniško društvo z imenom SKUD »Tone Tomšič«, ki bo imelo svoj pevski zbor, folklorno podsekcijo, plesno, baletno in dramsko podsekcijo ter zabavni orkester. V društvo niso šteti mladi književniki, ki so vključeni v Zvezi mladih kulturnih delavcev Slovenije (ZMKDS). V društvo je dosedaj vstopilo 180 študentov, kar ne daje s te strani prevlelike časti študentom, ki jih je na naši univerzi 5000, vendar pa je možno, da je vzrok nizkemu številu članstva v tem, ker je društvo prav za prav šele začelo s svojim delom. In ko bodo študenti imeli od 29. t. m. do 5. junija t. l. v Ljubljani svoj festival, bodo vsak večer v mestu njihove prireditve — vse sekcije pa bodo priredile samostojne večere po delavskih in kmetijskih centrih v okolici Ljubljane. Pri festivalu bodo sodelovale tudi Akademija za likovno, Akademija za igralsko in Akademija za glasbeno umetnost, katerih slušatelji niso v SKUD, mladi književniki, ki so slušatelji univerze, pa bodo imeli samostojen literaren večer.

Nagrada za vestno delo

Prvega maja so bile po vseh večjih središčih Slovenije velike manifestacije, prireditve in proslave, na katerih so sodelovale številne kulturno-umetniške skupine, zbori, godbe, orkestri, plesne skupine itd.

Ta dan so se vršile v Ljubljani prireditve večjega obsega, na katere so bile vabljenje najboljše skupine iz posameznih sindikalnih kulturno-umetniških društev iz vse Slovenije.

Med skupinami je bila vabljen v Ljubljano tudi delavska godba na pihala iz Guštanja, ki se je ponovno izkazala s svojim vestnim in kvalitetno izvajanim programom. Od zgodnjega jutra pa do večera, ko so godbeniki z ostalimi delavci iz severne Slovenije prispeli v Ljubljano, je godba neprenehoma sodelovala na prireditvah v Ljubljani in pred svojim odhodom izvedla z nekaterimi ljubljanskimi skupinami in plesno skupino iz Javornika prireditve v filharmonični dvorani. Za njihov trud in vestnost na prvomajskih prireditvah jih je Glavni odbor Zveze sindikatov Slovenije nagradil s 5000 dinarji. V kulturno-umetniško skupino si lahko vzamejo za vzgled tiste skupine, ki niso smatrala za potrebno, da bi na prvomajskih prireditvah nastopale, kot na primer harmoničarski zbor in plesna skupina iz Kranja in mladinski pevski zbor »Jože Moškrčič« iz Ljubljane.

Vse do vojne se stanje ni dosti popravilo. Nasprotno: celo Dragiša Cvjetković je v ekspoziciji pred Narodno skupščino izjavil, da je pri vseh javnih borah dela v Jugoslaviji v letu 1937 491.000 brezposelnih. Od navedenega števila je bilo 290.000 nekalificiranih delavcev. Največje število brezposelnih je bilo iz taktar pasivnih banovin in minister je moral priznati: »Radnike iz pasivnih banovin baca na radnu pijacu: nestašica hrane.«

To so samo nekateri obrisi iz poglavja brezposelnosti v predvojni Jugoslaviji, ki je posebno v zadnjih desetih letih stotisočom grenila življenje in jih vodila v obup. Tisti pa, ki so bili zaposleni, so iz dneva v dan trepetali za svoj košček kruha. Poleg tega so še od svojega borpnega zaelužka dajali prostovoljne prispevke za svoje brezposelne tovariše. Po podatkih so ti prispevki znašali okoli 40 milijonov dinarjev.

Brezposelnost je bila silen bič in v tem pogledu se stanje v kapitalističnem svetu tudi po drugi svetovni vojni ni nič spremenilo. Veak dan bomo v časopisih o vedno večjem številu brezposelnih posebno v tistih državah, katere je zajel ameriški kapitalistični plan. Tu se ponavljajo zopet isto: Najprej so profiti finančnih družb in politična nadmoč kapitalističnega razreda. Oni odobravajo Maltusovo teorijo o prehitrem razvoju prebivalstva v primeri s proizvodnjo in tako je zanje vprašanje brezposelnosti zelo nedolžna stvar, ki se jih ne tiče...

Toda nasprotja so se že in se še bodo zaostila med dvema nasprotnočinama si taboroma. Nam in proletariatu v kapitalističnih državah je jasno, na kateri strani je zmagal. J. Juraš;

Lep napredek šol za splošno izobrazbo v Srbiji

Vedno več možnosti se nudi našemu delovnemu človeku za pridobitev znanja tudi iz splošnih predmetov. Delovni ljudje v stari Jugoslaviji dostikrat niso imeli niti prilike, da obiščejo vsaj osnovno šolo, kaj šele višje. To vidimo tudi iz tega, da je stara Jugoslavija imela v šolskem letu 1937-38 le 8956 osnovnih šol z 782.789 učenci, dočim jih imamo danes 15.165 z 1.669.578 učenci. Iz tega lahko vidimo, kako malo zanimanja je imela za šolstvo predvojna oblast in da je ni dosti brigalo, če si je mladina pridobila vsaj osnovno znanje. Tako stanje je bilo posebno kričče na jugu naše države.

Po vojni so poleg številnih tečajev za nepismene, tečajev za mladino, ki je delala pri velikih delovnih akcijah, postale šole za splošno izobrazbo važno sredstvo za večje pridobivanje znanja. V Ljudski republiki Srbiji so bile te vrste šol odprte že v letu 1946-47. Obstojele so predvsem v važnejših industrijskih centrih in se je število teh šol dvignilo že v prvem letu na 28. Po takratnem odloku so bili v šole sprejeti le udarniki in drugi najboljše delavci. V letu 1947-48 je nova uredba omogočila vstop tudi kvalificiranim delavcem od 16 do 30 let starosti. Omenjene šole so prišle v položaj nižjih gimnazij in absolutni lahko po uspešnem zaključku vstopijo v delavske tehnikume. Vsi ti pogoji so bili zelo ugodni in je razumljivo, da se je število obiskovalcev vedno bolj dvigalo.

V tem mesecu je bila v Beogradu konferenca, ki so se udeležili vsi direktorji omenjenih šol ter predstavniki okrajnih svetov. Konferenca je imela namen proučiti vse možnosti, kako naj bi te šole še bolj uspešno služile svojemu namenu. Poročali so tudi, da je v Srbiji zdaj že 43 šol za splošno izobrazbo ki jih obiskuje 3337 delavcev. — Za vzgled je kolektivni tovarnik »Zmaj« iz Zemuna, iz katere 40 delavci in delavcev obiskuje to šolo. V Beogradu pa obiskuje šolo 1038 učencev-delavcev. S tesnim sodelovanjem sindikalnih podružnic so dani vsi pogoji za večji razvoj in obisk v teh šolah, saj so predvsem namenjene industrijskemu delavstvu za splošno šolsko in tudi strokovno izpopolnjevanje.

Razstava lokalne industrije in obrti LRS

Od 25. junija do 5. julija t. l. bo v vseh prostorih Tehnične srednje šole v Ljubljani razstava lokalne industrije in obrti LRS. Za razstavo vlada veliko zanimanje.

Glavni odbor za razstavo, ki ga je imenovala ministrstvo za komunale zadeve, je dosedaj prejel že nad 600 prijav razstavljalcev iz državnega, združenega in privatnega sektorja. Tako bo na tej razstavi razstavljal več razstavljalcev kot pa na nekdanjih ljubljanskih velesejnih. Razstava ima tudi predvsem druge namene kot pa nekdanji velesejmi. Ne gre tu toliko za kupčijske namene kot pa za prikaz ustvarjalne moči naših delovnih aktivov. Na tej razstavi se bomo lahko sami prepričali, da je naša not v socializem pravilna in da je zato naša borba za gospodarsko osamosvojitve, za iskanje novih virov surovin, za temeljitejšo izrabljanje starega materiala in odpadkov ob izkoriščanju in pospeševanju novatorskih in racionalizatorskih predlogov pot, po kateri dosegata svoje uspehe tudi lokalna industrija ter obrt.

MLO glavnega mesta Ljubljane je te dni priredil v podjetju »Tribuna« na Karlovški cesti; 4 skromno interio razstavo nekaterih mestnih podjetij papirne, kemične, kovinske, tekstilne, cementne in živilske stroke. Na tej razstavi so razstavljeni predvsem izdelki, ki smo jih še do nedavnega morali uvažati, a smo jih v letošnjem letu začeli izdelovati sami in to pretežno tudi iz domačih virov surovin ob znatnem izkoriščanju odpadkov. Razstava sama kaže, da se je dvignil asortiment in kakovost ob serijski proizvodnji ter da bomo imeli tako kralu dovolj predmetov široke potrošnje, obenem pa tudi večjo izbiro.

Ta skromna razstava, ki prvotno ni bila namenjena niti javnosti, je pr vseh gledalcih vzbujala presenečenje, ker niso poznali in ne dovolj cenili pomena in važnosti lokalne, dopolnilne industrije. Koliko več nam bo pa v tem pogledu šele nudila republika raz-

je angleški film, ki ga je režiral Calvalcanti. Izdelal ga je Studio Ealing, London, scenarij pa je napisal John Dighton po Dickensovem romanu z istim naslovom.

Obhranava usodo mladega človeka, ki ve, kakšna krivičnost vlada v svetu, a vseeno sklene, da bo ostal pošten in pravičen kljub lažnosti, licemerstvu in izrabljanju okrog sebe. Ta njegov sklep in življenje, ki ga živi po tem sklepu, je na koncu bogato poplačan, toda ne poplača ga dosežena pravica človeštva, temveč dva bogata človeka, ki ju slučajno spozna. Dickens in za njim tudi režiser, ni razdeljeval človeške družbe, ni iskal vzrokov, zakaj je v onj dobi življenje tako, kakršno orisuje, zakaj je šolstvo, sodstvo, trgovina in z njo zvezan pohlep prav tako, kakršno je popisal — pa tudi poznal ni teh vzrokov, zakaj je tako, in ker je hotel neke pravice rešitve problemov, katere je postavljaj, se je oprjel slučajja, ki naj njegovega junaka Nicholasu nagradi za njegovo poštenost, kaznuje pa krivičneže in izkoriščevalce, ki jih v filmu predstavljajo predvsem Nicholasov stric Ralph. Tako nam je zaključek filma odmaknjen, romantičen. Toda celota nam pokaže Dickensovo dobo, kakršna je bila, z vsemi sredstvi, ki so modernemu filmu na razpolago. Scene, kakor šola, kjer je prikazana tedanja pedagogika in metodika (učitelj ukaže na tablo napisati besedico »okno«, in ko jo učene napíše, mora iti čistit okna po hiši), sveta jeza Nicholasu nad njegovim predstojnikom v šoli, oris poslanca, ki išče tajnika in ga našene, ko leta ne sprejme njegovih srmatnih plačilnih pogojev, voditeljica internata, ki usipa otrokom žveplo v usta, da bi izgubili tek in bi toliko ne povedli, usoda mladega Smejaka in njegova neutušena ljubezen itd. — so stvari, ki so nepozabne. Igralsko film ni na taki višini, kakor prejšnja dva, vendar so vsi akterji svojo vlogo zllili v celoto, tako da v nas zadnja živo življenje neke človeške epohe v vsej svoji polnosti.

Črnogorska filmska proizvodnja

V Črni gori je bilo pred kratkim ustanovljeno republiško filmsko podjetje z imenom »Lovčeni film«. Ze lani so črnogorski snemalci izdelali 1 mesečni (Ustanovni kongres Komunistične partije Črne gore« in »Proslava 250. obletnice morske zveze Črne gore z Rusijo«). Plan novega podjetja za letoš obsega 6 mesečnih pregledov in 1 dokumentarni film o izsuševanju Skadrskega jezera. Prvi mesečnik bo izdelan in bo šel v promet že prihodnji mesec. Vseboval bo: življenje v prvi črnogorski kmetijski obdelovalni zadrugi, delo IV. kongresa črnogorske ljudske mladine, prvomajsko proslavo v Titogradu itd.

Da bi bilo filmsko stvarjanje čim bolj uspešno, so poslali dva režiserja in dva snematelja v tečaj v Beograd. Ko se bodo vrnili, bo podjetje začelo večja dela. Postavilo bo svoje ateljeje, vzgloji kadre — in tako zmoгло izpolniti petletni plan, ki predvideva za leto 1951 snemanje prvega črnogorskega kulturno-umetniškega filma.

šila vsaj najvažnejše, kar je v zvezi z brezposelnostjo.

Toda Javna borza dela je bila orodje v rokah vladajočih in pravi delavski predstavnik niso imeli besede in vpliva pri njenem poslovanju. Zato je razumljivo, da je bila pri delavstvu zasovražena.

Poleg tega, da je Javna borza dela skušala najti za brezposelne zaposlitev, je v dobi vse večje brezposelnosti morala začeti dajati tudi podpore, tako redne, izredne in podpore v naturi. Finančna sredstva je črpala iz prispevkov, ki so jih po predpisu ministra za socialno politiko in narodno zdravje plačevali zaposleni delavci od dnevne zavarovane mezde.

V sedmih letih, to je od vključno leta 1934., je prejelo denarne podpore 632.251 oseb v znesku 44.902.497 din ali povprečno po 73,22 din na osebo.

Zaradi odločno prenikne podpore brezposelnim so bile prisiljene tudi druge ustanove in organizacije zbrati denarna sredstva in jih podeliti brezposelnim. Na vsestranski pritisk od strani delavstva in zaradi vedno večjega ubožstva je začela dajati dotacije tudi država. Toda kakšne?!

Baneka uprav Donavske banovine je določila v svojem proračunu za 1931/32 leto celih 100.000 din, Vardarska banovina je mislila, da je dovolj 30.000 din, Primorska banovina 50.000 din itd. V proračunu ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje je bila za leto 1932/33 določena pomoč v znesku 130.000 dinarjev. Ne moremo si drugače misliti, kakor da se je taktatna oblast neručevala s stotisoči brezposelnimi, na katere ni prišel povprečno niti en sam dinar!

stava lokalne industrije, ki bo prikazala sistematičen pregled o razvoju in napredku ter nas seznanila tudi z velikimi zaslugami naših udarnikov, novatorjev, racionalizatorjev ter sploh vseh poštvalnih sodelavcev v naši borbi za gospodarsko osamosvojitve ter izgradnjo socializma.

Za udeležence razstave je že odobrena znižana voznina. Razstavljalni odbor pa se trudi, da ob tej priliki poskrbi tudi za bogat kulturni, športni in izletni program.

Tečaj delavskih inšpektorjev okraja Celje-okolica

Poverjeništvu za delo OLO Celje-okolica je organiziralo skupno z okrajnim svetom 4-dnevni tečaj za vse delavske inšpektorje svojega področja.

Tečaj so se udeležili, razen redkih izjem (opekarne Ljubečna, nekaterih železniških postaj in Gozdne uprave Vitanje) vsi inšpektorji proizvodnih podjetij. Krajevni svet Zalec je, razumevajoč potrebo in korist tečaja, poslal tudi referenta za zaščito dela.

Na tečaju so bile v glavnem obdelane vse do sedaj izšle uredbe, pravilniki in predpisi iz nove delovno-pravne zakonodaje.

Tečajniki sami so v vprašanjih v teku predavani, kakor tudi z odgovori pri konsultaciji dopolnili nekatere nejasnosti iz programa in dosegli prav dober uspeh.

Udeležba na tečaju, zanimanje za predavanje, predvsem pa končni rezultat, so porok, da bo tečaj tudi na terenu, v podjetjih — delovnih kolektivih odpravil številne pomanjkljivosti in nejasnosti, ki so se do sedaj pojavljale v pogledu nove zakonodaje in še prav posebno v pogledu novih uredb o plačah, normal ter pravilnikih o razporeditvi del v skupine.

Vsi navzoči tečajniki — delavski inšpektorji in namestniki so ob zaključku tečaja prejeli knjižne nagrade kot priznanje za prizadevanje pri delu in na tečaju.

Ob konferenci Sveta zunanjih ministrov

Gospodarsko in politično enotnost Nemčije je mogoče doseči, če se ustvari državni svet za vso Nemčijo

V ponedeljek 23. maja se je začelo v Parizu šesto zasedanje Sveta zunanjih ministrov. Na zasedanju sodelujejo zunanji ministri vlade Sovjetske zveze, Francije, ZDA in Anglije: Andrej Višinski, Schuman, Acheson in Bevin. Prvi dan, ko so se sestali, so sprejeli dnevni red zasedanja in določili, da bodo na tem zasedanju razpravljali o enotnosti Nemčije skupno z gospodarskimi in političnimi načeli in o zavezniškem nadzorstvu, posebej o berlinskem vprašanju in denarnem vprašanju, o pripravi mirovne pogodbe z Nemčijo in končno še o pogodbi z Avstrijo.

V zvezi z vprašanjem Berlina in denarnega vprašanja je Višinski poudaril, da je treba rešiti denarno vprašanje za Nemčijo v celoti in ne samo za Berlin. Po razpravljavanju o vseh vprašanjih, ki so se nanašala na določitev dnevnega reda, je na naslednji seji kot prvi govoril Andrej Višinski, ki je poudaril, da so o gospodarski in politični enotnosti Nemčije razpravljali že voditelji treh velesil Sovjetske zveze, ZDA in Anglije med vojno, ko so se sestali na krimski konferenci in da je pozneje tudi poterdamska konferenca proglasila za najvažnejši cilj politiko štirih glede Nemčije, da pride do njene preobrazbe na miroljubni in demokratični podlagi. Ze takrat so se sile zmogovalke izjavile, da je naloga, ki so si jih zadali voditelji štirih vlad v svoji politiki do Nemčije, mogoče izvesti le, če se bodo spo-

štovala načela enotnosti Nemčije v gospodarskem in političnem pogledu. Sklicujoč se prav tako na poterdamsko konferenco, ki je določila, da bi naj bilo porurko industrijske središče kot sestavni del Nemčije pod skupnim nadzorstvom ZDA, Anglije, Sovjetske zveze in Francije, je Višinski poudaril, da naj bi to področje upravljali poseben zavezniški svet, s katerim bi sodelovali ostali sosede Nemčije — Belgija, Holandska, Luxemburg, Danska, Poljska, Češkoslovaška in predstavniki nemških gospodarskih organov, ker je to najbolj zanesljivo sredstvo, da se zagotovijo mednarodno nadzorstvo tako zelo potrebno za Poruro.

Zato je ob koncu svojega govora predložil Svetu ministrov predloge sovjetske delegacije, in sicer: vzpostaviti naj se delovno nadzorstvo sveta Nemčije, uvede naj se medzavezniško upravljanje Berlina, ustanovi državni svet za vso Nemčijo in uvede enotni sodni sistem za ves Berlin.

Tem predlogom je prvi ugovarjal ameriški zunanji minister Acheson, za njim pa še francoski in angleški zunanji minister Schuman in Bevin, ki so bili mnenja, da bi bilo treba najti druga sredstva in načine za obnovitev enotnosti Nemčije, ne pa tista, ki jih je predlagal Višinski in ki »doslej niso uspela«, ko bi bilo treba ustanoviti »svobodno izvoljeno« nemško vlado ter vključiti Nemčijo v skupnost narodov.

Narodnoosvobodilna armada Kitajske trga verige imperIALIZMA Šanghaj osvobojen

Zmage in uspehi, katere dosega narodnoosvobodilna armada Kitajske, postajajo vsak dan večje. Važno, največje in najpomembnejše pristanišče Kitajske — Šanghaj — ki je bilo že 14 dni obkoljeno od vseh strani, je v sredo osvobodila narodnoosvobodilna armada Kitajske.

Osvoboditev Šanghaja pomeni osvoboditev največjega kitajskega mesta, v katerem živi 6 milijonov prebivalcev in velja kot največje industrijsko mesto Kitajske, saj je v njem skoncentrirano več kot polovica bombažne industrije Kitajske, poleg tega pa je to pristanišče predstavljalo tudi važno trgovsko središče. Z izgubo Šanghaja je izgubila Kuomintangova vlada silno važno industrijsko središče in tržišče. S tem se je položaj Kuomintangove vojske še bolj poslabšal. Z izgubo tega pristanišča je Čangkajskemu reaktorarnemu režimu ostalo na razpolago le še nekaj pristanišč na jugu Kitajske, ki nimajo prave zveze z zaledjem. Zato pomeni osvoboditev Šanghaja za Kuomintangov režim nov poraz, ker se je še bolj skrčila njegova gospodarska baza. S padcem Šanghaja pa so prizadeti tudi anglo-ameriški interesi na Daljnem vzhodu, ko tudi imperialisti vsak dan bolj izgubljajo možnost, da bi se še vmešavali v notranje zadeve Kitajske in jo gospodarsko izkoriščali. Čeprav so ZDA še pred kratkim povečale svoje sile v Kitajski, ko so poslale še eno pošiljko vojni-

ladij, letal in čet v pristanišče Cingtau, gre ofenziva Mao Ce Tungove armade nevdržema svojo pot. Narodnoosvobodilna armada je uspešno odbila vse napade Kuomintangove vojske in prešla sedaj v odločilno ofenzivo, v kateri uničuje Kuomintangovo vojsko in z bliskovito naglico napreduje v južne predele Kitajske. V dveh letih je Mao Ce Tungova armada uničila in ujela 2.600.000 Kuomintangovih vojakov in oficirjev in osvobodila eno četrtino države. Danes je v njenih rokah že več kot 3 milijone kvadratnih kilometrov kitajskega ozemlja, na katerem živi več kot 250 milijonov ljudi.

Ob teh uspehih narodnoosvobodilne armade Kitajske postaja jasno, da Kitajske ljudske armade ne more ustaviti na njeni zmogovitni poti nobena sila več. Vsak dan postajajo sile narodnoosvobodilne armade večje in močnejše. Ob njenih udarcih se lomijo in trgajo verige imperIALIZMA, v osvobodjenih predelih pa ljudska oblast pod vodstvom Komunistične partije Kitajske že uresničuje pričakovana vseh delovnih ljudi v Kitajski.

»Demokatične sile Kitajske čaka še borba — je rekel Mao Ce Tung — toda ni več daleč dan, ko bo kitajsko ljudstvo razbilo vse reakcionarne sile Kitajske. Kitajsko ljudstvo in Komunistična partija imata dovolj moči, da bosta za vselej osvobodila Kitajsko iz okovov imperIALIZMA.«

GILJ SEDANJE PROTITUBERKULOZNE BORBE JE ODVZETI JETIKI DRUŽBENI IN MNOŽIČNI ZNAČAJ

Cilj protituberkulozne borbe v socialistični družbi je, da od vzdamemo jetiki družbeni in množični značaj.

Tudi letos manifestiramo svojo protituberkulozno borbo v »Protituberkuloznem tednu«. Letošnji »Protituberkulozni teden« je v prvi vrsti posvečen naši mladini, ki ji je jetika najbolj nevarna.

Že v predvojni, socialnih in neurejenih prilikah je za protituberkulozno borbo predstavljal vprašanje jetike med mladino in uspešne zaščite pred njo velik problem, ki so ga nekateri idealni posamezniki v resnici pokušali reševati, vendar niso v svojih naporih in prizadevanjih niti malenkostno uspeli. Predvojna protituberkulozna borba je jasno pokazala in dokazala, da ni uspešne borbe z jetiko brez urejenih in pravičnih socialnih razmer, brez najbolj globokih izprememb v družbenem ustroju.

Z osvoboditvijo so se prilike povsem izpremenile. Zmaga v borbi za nacionalno svobodo je pomenila tudi zmago za socialno pravičnost. Odrpa se je epoha ustvarjanja socializma — družbene stvarnosti, ki edina nudi vso možnost za pravičen in uspešen razvoj protituberkulozne borbe. V takšnih prilikah imajo protituberkulozni tedni povsem drugen značaj in pomen.

Razumljivo je, da se večina ljudi vprašuje: zakaj Protituberkulozni teden? Na kratko bi odgovorili takole: naši Protituberkulozni tedni imajo dvojno nalogo. Predvsem morajo z največjim poudarkom manifestirati protituberkulozno borbo v socialistični družbeni stvarnosti, obenem pa morajo vanjo mobilizirati najbolj široke plasti ljudstva, predvsem pa njega najnaprednejši del — delovne ljudi. To so sicer stalne in vedno aktualne naloge protituberkulozne borbe, vendar naj bodo Protituberkulozni tedni še prav posebno močan poudarek tem bistvenim dolžnostim naše množične protituberkulozne dejavnosti.

Naša protituberkulozna borba se je v teh nekaj letih nove družbene stvarnosti in organiziranega ter sistematičnega dela že zelo razmahnila. Zrasli so novi protituberkulozni dispanzerji, nova zdravilišča — do stopnja vsemu ljudstvu, ki je potrebno zdravljenja v njih in novi oddelki za jetiko pri naših bolnišnicah. Pa ne samo to — zdravljenje jetike je danes povsem brezplačno in tako omogočeno vsakomur, ki ga potrebuje. Protituberkulozna borba je pa izvedla še nekaj širokih in pomembnih akcij, ki jih ni bilo njih mogoče zamisljati v preteklosti. Spominimo se samo na naše mednarodno celovite otroke in mladino proti jetiki z besedjem (BCG), ki je v slabem pol letu doseglo večje uspehe, kakor so jih n. pr. dosegli v štirih letih Svedu, katero moramo šteti med najbolj napredne na področju protituberkulozne borbe. Prav v letošnjem Protituberkuloznem tednu pa bomo našo množično protituberkulozno borbo okrepili z novim, modernim orožjem. Protituberkulozna sekcija pri Glavni odboru Rdečega križa Slovenije, ki je poleg svojih ameriških rojakov opremila prvo potujočo fluorografsko ekipo v Sloveniji. Fluorografiranje ali množično rentgensko slikanje ima za protituberkulozno borbo velik pomen. Omogoča nam namreč, da v kratkem času s pomočjo rentgenskega slikanja pljušč pregledamo veliko število ljudstva. To je naj-

Dom na Jezerskem

Tam, kjer so nekoč letovali le petični ljudje, majhni in veliki kapitalisti, stran od mestnega hrušča, v čudovitem, ostro-nemnem zraku, pod mrkim Grintovcem in temno Kočno, na Jezerskem, danes uživajo lepoto gozdov, trat, potočkov delovni ljudje, ki so prišli iz tovarn, delavnic, pisarn, kamor so jih poslate ustanove ljudske oblasti, da bi tu dobili novih moči za bodoče delo, zdravja, odpočitka.

Jezerko leži na prevalu Karavank med Gorenjsko in Koroško, čisto na severni meji, še korak, dva... in že bi bil človek med koroškimi brati. Od tod sta tekli Titovi štufeti, graničarska in pionirska, in nesli pozdrave Tilu s tega prečudovitega koščka slovenske zemlje. Jezersko je dolga, dolga vas v dolini med strmimi gorami in hrbovi, obdana od gozdov in pašnikov, z zrakov, ki se usipajo s Kočne, Grintovca, Dolgega hrbita, Struce in prinaša s seboj zdravje, mir... Ali je čudno po vsem tem, da so ob cesti, ki reže dolino, vzrasle stavbe, ki zdaj sprejemajo delovno ljudstvo: bolnišnice, okrevance, člane sindikatov, ki prihajajo na odih in ki jim Fronta nudi počitek?

Gostilsko podjetje »Dom na Jezerskem« vodi in upravlja to zdravilišče in okrevališče. Uprava podjetja ima zdaj prostora za 170 oseb. Danes preživlja tu svoj dopust 38 Slovencev, 55 Hrvatov in 34 Srbov, skupaj 127 delovnih ljudi, ki se bodo tu odpočili in se vrnilli v novo, še ostrejšo borbo za pelletni plan. Za njimi pa bodo spet prišli drugi iz vseh naših ljudskih republik.

Lansko leto še je bila n. pr. kapaciteta kuhinje le za 80 ljudi. Potrebno je bilo razširiti prostore, postaviti nov štedilnik, urediti odtok, igrišča itd. — Tu je poleg ljudske oblasti storila veliko delo sindikalna podružnica podjetja, ki šteje 51 članov in članic. Podružnica je sklenila, da bo od 3. do 14. maja letos uredila in dopolnila stavbe, preprekala zidove in stene, postavila novo ločilnico, razširila kuhinjske prostore, očistila pohištvo, uredila poti, napeljala pomanjkljive električne naprave, napravila in popravila klopi, stole in notranjo opremo, preprekala ograje, ustvarila radio od-

dajo itd. — 14. maja je bilo vse končano, tako da so se gostje, ki so prišli 15. maja, znašli v popolnoma prenovljenem domu.

Podjetje »Dom na Jezerskem« pa ima tudi svojo ekonomijo, ki jo je na novo postavilo. Moderniziralo je hlev, vse stavbe je prečistilo — in stavbe so stare do 500 let! —, uredilo je gospodarska poslopja, odprlo menzo za delavce na ekonomiji, napravilo kuhinjo za živino, postavilo nov hlev za konje, očistilo sadovnjak, ki ni bil očiščen že 20 let in ki do sedaj sploh ni dajal sadežev, zdaj pa bo kril polovico potreb podjetja za vse leto.

Po večini so okrevanci zadovoljni. Razumljivo pa je, da še pride do trenja, saj so tu po večini zaradi živčnih bolezni. Nekaterim je včasih hrane premalo, drugi žele take, ki so je navajeni doma — včasih tudi osebe poslane živinon... Najde se kalera od strežnic, ki pozabi, da niso gostje tu zastojni, temveč da zanje nekdo plačuje, in nekako zviška in milostno ravna z njimi itd. itd. — toda to so le majhne megljice, ki se trenutno prikažejo, kmalu pa je spel vse dobro in lepo, posebno ker imajo gostje-okrevanci svoj koordinacijski odbor, ki v menzi z upravo urejuje vsa taka neznatna nesoglasja.

Počitniška letovanja naših otrok

Počitniška letovanja so namenjena osnovnoškoli, srednješkoli in vaješkim mladini, ki je iz zdravstvenih ali socialnih razlogov najbolj potrebna oddiha. Ta letovanja so nova oblika vzgoje otrok med glavnim šolskim odmorom. S pomočjo delovnega in vzgojnega programa usmerjajo otrokovo zaposlitev, ga telovno utrjujejo in navajajo na življenje v kolektivu. V počitniška letovanja bodo sprejeli tudi otroke in mladino, ki se je z delom najbolj izkazala v šoli, pionirski ali mladinski organizaciji.

Centralno vodstvo vseh počitniških letovanj v Sloveniji ima republiška komisija pri ministrstvu za prosveto, v kateri so zastopniki vseh ministrstev in množičnih organizacij. Komisija je v preteklem letu organizirala 105 počitniških letovanj, v katerih je prezevalo počitnice 14.800 otrok in mladine. Letos bo številna letovanja še bolj razrasla. Doslej je predvidenih za sprejem nad 17.000 otrok in mladine. Poleg otrok iz Slovenije, ki bodo letovali v centralnih in

večina gostov je zadovoljna, da, mnogi so naravnost srečni. Tako sem se zadnjih pogovarjal z dvema delavcema iz usnjarske industrije. Gledali smo proti Grinovicu, ki si je pravkar nadeval svojo megleno kapo, in tedaj je dejal starejši, nekoliko upognjeni človek s svetlimi, sivimi očmi tole:

»Nikdar nisem mislil, da bom tudi jaz mogel kdaj uživati odpočitek, oddih... Vse življenje sem hrepenel, da bi videl planine, gozdove na skalah... ni mi bilo dano, kajti jaz sem delal, drugi so uživali, jaz sem trpel, drugi so se radovali, jaz sem bil bolan, drugi so se zdravili... Se le danes, v naši državi, kjer je delavec gospodar, mi je to dodeljeno...« drugi pa je dejal: »In kaj še bo, ko mine nekaj let!«

V domu je tudi knjižnica in čitalnica. Vse je še preprosto, majhno. Knjižnica ima okrog 200 knjig, v čitalnici je le nekaj časnikov, od katerih le slovenski prihajajo redno. Od leta do leta se bo vse izpopolnjevalo, dograjevalo in urejevalo, kar pa bi se lahko zgodilo že sedaj, bo upravo opozarjal koordinacijski odbor.

Dnevi v okrevališču na Jezerskem minevajo hitro. Sonce, mir, gozdovi, šum polokov, izleti, hrubi... vse je tako lepo, da nihče ne pozna dolgočasje. In vse je tako prisrčno, da so vsi gostje prijatelji med seboj ne glede na svojo narodnost, vse pa veže eno samo občutje: to vse je naše, naše, naše! K.

Fizkultura

Navodila za kompleksno tekmovanje fizikulturikov industrijskih podjetij in ustanov v Sloveniji

Zveza sindikatov Jugoslavije — Glavni odbor za Slovenijo — skupaj s Telovadno zvezo Slovenije razpisuje tekmovanje v sindikalnem mnogoboju za tovarise in tovarisce — člane sindikalnih podružnic — fizikulturikov aktivov.

Mnogoboj obsega naslednje discipline:

- 1. Prosta vaja s prestrojevanjem
- 2. Tek na 100 m
- 3. Tek na 1500 m
- 4. Suvanje krogle 7,25 kg
- 5. Skok v daljino z zaletom
- 6. Plezanje 5 m brez pomoči nog

Moški (od 14-18 let):

- 1. Prosta vaja s prestrojevanjem
- 2. Tek na 60 m
- 3. Tek na 1000 m
- 4. Suvanje krogle 5 kg
- 5. Skok v daljino z zaletom
- 6. Plezanje 5 m s pomočjo nog

Članice (starejše od 18 let):

- 1. Prosta vaja s prestrojevanjem
- 2. Tek na 60 m
- 3. Suvanje krogle 4 kg
- 4. Skok v daljino z zaletom

Moški (od 14-18 let):

- 1. Prosta vaja s prestrojevanjem
- 2. Tek na 60 m
- 3. Suvanje krogle 2,5 kg
- 4. Skok v daljino z zaletom

Tekmujejo vrste in obenem posamezniki v vrstah in sicer za prvenstvo sindikalne podružnice, za prvenstvo okraja in prvenstvo republike.

Moške vrste sestavljajo 5-8 tekmovalcev, ženske pa 4-6 tekmovalk. Rezultati petih (pri tovariščah štirih) najboljših se računajo za končni uspeh vrste. Uspehi ostalih se računajo za vrstni red posameznikov. Če se cela vrsta ne more sestaviti, lahko tekmuje tudi posamezniki. Tekmovanje za prvenstvo republike se bo izvedlo tako, da vsaka sindikalna podružnica v sodelovanju s krajevnim telovadnim društvom organizira izbirno tekmovanje po možnosti vsera svojega članstva in po doseženih rezultatih sestavi eno ali več vrst za tekmo v okrajnem merilu in sicer za prvenstvo okraja.

Prav tako naj se tekmovanje izvede med učenci v gospodarskih in domovih učencev in industrijskih šolah. Priporočljive vrste tovarisev in tovarisce, ki jih bosta Glavni odbor ZSS in Telovadna zveza Slovenije na osnovi prejetih pregledov določila za finalne tekme v republiškem merilu, se bodo vršile 10. in 11. septembra 1949. Tekmovanje po podružnicah naj se izvede do konca julija, do 15. avgusta t. l. pa okrajna tekmovanja. Na republiškem prvenstvu bo sodelovalo 15 moških vrst, 10 ženskih vrst, 10 mladinskih vrst za moške, ter 10 mladinskih vrst za ženske.

Uspehi v zgoraj navedenih disciplinah se bodo računali tudi kot položene norme za fizikulturni znak. Da bi pa članstvo sindikalnih podružnic položilo lahko tudi ostale norme za znak (tek brez zapreke, pohod, streljanje, preskok čez zapreke, za tovarisice še tek na 800 m in nošenje bremena) bo omogočeno tovarisem in tovariscam, da položijo ali priliki tekmujejo za prvenstvo okraja te norme in si tako približajo mladinski ali bronasti znak. Oni pa, ki žele polagati tudi obvezne norme za srebrni ali zlati fizikulturni znak, bodo to lahko polagali ob priliki republiških tekem. Na ta način bo omogočena članom sindikata največja udeležba na tekmah za fizikulturni znak.

Industrijske kovinarske šole se skrbno pripravljajo na fizikulturno tekmovanje

Med razpisi za tekmovanje je tudi fizikulturno tekmovanje za republiško prvenstvo vseh industrijskih kovinarskih šol republiškega in zveznega značaja. Inicijativno tekmovanje je prevzela industrijska kovinarska šola v Kropi.

Temu tekmovanju morajo sindikalne podružnice in mladinske organizacije posvetiti vso pozornost, ker bo le pravilna organizacija in pomoč dala kvalitetno tekmovanje, ki bo zajelo v fizikulturi tudi do sedaj pasivni del delavske mladine. S tekmovanjem se bo dvigala kvaliteta fizikulturarnih organizacij in njihovih aktivov.

Dosedanja tekmovanja so pokazala različne pomanjkljivosti, ki jih moramo letos na lico mesta odpravljati. Ena takih pomanjkljivosti je bila tudi slaba agitacija, ki je dajala vse premalo udarka na množičnosti fizikulturarnih organizacij. Načrtno delo in temeljite priprave pa bodo izboljšale aktivnost fizikulturnega delovanja v podjetjih, tako da bodo tekmovanja res množična in tudi manifestativna. Zajeti morajo še neaktivne mladince in ostale člane v svoje fizikulturne organizacije in njihove aktivne.

Po razpisu in v času tekmovanja jim je potrebna nuditi vso materialno in stro-

vačnino. Če se vrsta ne more sestaviti, lahko tekmuje tudi posamezniki. Tekmovanje za prvenstvo republike se bo izvedlo tako, da vsaka sindikalna podružnica v sodelovanju s krajevnim telovadnim društvom organizira izbirno tekmovanje po možnosti vsera svojega članstva in po doseženih rezultatih sestavi eno ali več vrst za tekmo v okrajnem merilu in sicer za prvenstvo okraja.

Prav tako naj se tekmovanje izvede med učenci v gospodarskih in domovih učencev in industrijskih šolah. Priporočljive vrste tovarisev in tovarisce, ki jih bosta Glavni odbor ZSS in Telovadna zveza Slovenije na osnovi prejetih pregledov določila za finalne tekme v republiškem merilu, se bodo vršile 10. in 11. septembra 1949. Tekmovanje po podružnicah naj se izvede do konca julija, do 15. avgusta t. l. pa okrajna tekmovanja. Na republiškem prvenstvu bo sodelovalo 15 moških vrst, 10 ženskih vrst, 10 mladinskih vrst za moške, ter 10 mladinskih vrst za ženske.

Uspehi v zgoraj navedenih disciplinah se bodo računali tudi kot položene norme za fizikulturni znak. Da bi pa članstvo sindikalnih podružnic položilo lahko tudi ostale norme za znak (tek brez zapreke, pohod, streljanje, preskok čez zapreke, za tovarisice še tek na 800 m in nošenje bremena) bo omogočeno tovarisem in tovariscam, da položijo ali priliki tekmujejo za prvenstvo okraja te norme in si tako približajo mladinski ali bronasti znak. Oni pa, ki žele polagati tudi obvezne norme za srebrni ali zlati fizikulturni znak, bodo to lahko polagali ob priliki republiških tekem. Na ta način bo omogočena članom sindikata največja udeležba na tekmah za fizikulturni znak.

Uspehi v zgoraj navedenih disciplinah se bodo računali tudi kot položene norme za fizikulturni znak. Da bi pa članstvo sindikalnih podružnic položilo lahko tudi ostale norme za znak (tek brez zapreke, pohod, streljanje, preskok čez zapreke, za tovarisice še tek na 800 m in nošenje bremena) bo omogočeno tovarisem in tovariscam, da položijo ali priliki tekmujejo za prvenstvo okraja te norme in si tako približajo mladinski ali bronasti znak. Oni pa, ki žele polagati tudi obvezne norme za srebrni ali zlati fizikulturni znak, bodo to lahko polagali ob priliki republiških tekem. Na ta način bo omogočena članom sindikata največja udeležba na tekmah za fizikulturni znak.

Uspehi v zgoraj navedenih disciplinah se bodo računali tudi kot položene norme za fizikulturni znak. Da bi pa članstvo sindikalnih podružnic položilo lahko tudi ostale norme za znak (tek brez zapreke, pohod, streljanje, preskok čez zapreke, za tovarisice še tek na 800 m in nošenje bremena) bo omogočeno tovarisem in tovariscam, da položijo ali priliki tekmujejo za prvenstvo okraja te norme in si tako približajo mladinski ali bronasti znak. Oni pa, ki žele polagati tudi obvezne norme za srebrni ali zlati fizikulturni znak, bodo to lahko polagali ob priliki republiških tekem. Na ta način bo omogočena članom sindikata največja udeležba na tekmah za fizikulturni znak.

Uspehi v zgoraj navedenih disciplinah se bodo računali tudi kot položene norme za fizikulturni znak. Da bi pa članstvo sindikalnih podružnic položilo lahko tudi ostale norme za znak (tek brez zapreke, pohod, streljanje, preskok čez zapreke, za tovarisice še tek na 800 m in nošenje bremena) bo omogočeno tovarisem in tovariscam, da položijo ali priliki tekmujejo za prvenstvo okraja te norme in si tako približajo mladinski ali bronasti znak. Oni pa, ki žele polagati tudi obvezne norme za srebrni ali zlati fizikulturni znak, bodo to lahko polagali ob priliki republiških tekem. Na ta način bo omogočena članom sindikata največja udeležba na tekmah za fizikulturni znak.

Uspehi v zgoraj navedenih disciplinah se bodo računali tudi kot položene norme za fizikulturni znak. Da bi pa članstvo sindikalnih podružnic položilo lahko tudi ostale norme za znak (tek brez zapreke, pohod, streljanje, preskok čez zapreke, za tovarisice še tek na 800 m in nošenje bremena) bo omogočeno tovarisem in tovariscam, da položijo ali priliki tekmujejo za prvenstvo okraja te norme in si tako približajo mladinski ali bronasti znak. Oni pa, ki žele polagati tudi obvezne norme za srebrni ali zlati fizikulturni znak, bodo to lahko polagali ob priliki republiških tekem. Na ta način bo omogočena članom sindikata največja udeležba na tekmah za fizikulturni znak.

Uspehi v zgoraj navedenih disciplinah se bodo računali tudi kot položene norme za fizikulturni znak. Da bi pa članstvo sindikalnih podružnic položilo lahko tudi ostale norme za znak (tek brez zapreke, pohod, streljanje, preskok čez zapreke, za tovarisice še tek na 800 m in nošenje bremena) bo omogočeno tovarisem in tovariscam, da položijo ali priliki tekmujejo za prvenstvo okraja te norme in si tako približajo mladinski ali bronasti znak. Oni pa, ki žele polagati tudi obvezne norme za srebrni ali zlati fizikulturni znak, bodo to lahko polagali ob priliki republiških tekem. Na ta način bo omogočena članom sindikata največja udeležba na tekmah za fizikulturni znak.

Uspehi v zgoraj navedenih disciplinah se bodo računali tudi kot položene norme za fizikulturni znak. Da bi pa članstvo sindikalnih podružnic položilo lahko tudi ostale norme za znak (tek brez zapreke, pohod, streljanje, preskok čez zapreke, za tovarisice še tek na 800 m in nošenje bremena) bo omogočeno tovarisem in tovariscam, da položijo ali priliki tekmujejo za prvenstvo okraja te norme in si tako približajo mladinski ali bronasti znak. Oni pa, ki žele polagati tudi obvezne norme za srebrni ali zlati fizikulturni znak, bodo to lahko polagali ob priliki republiških tekem. Na ta način bo omogočena članom sindikata največja udeležba na tekmah za fizikulturni znak.

Uspehi v zgoraj navedenih disciplinah se bodo računali tudi kot položene norme za fizikulturni znak. Da bi pa članstvo sindikalnih podružnic položilo lahko tudi ostale norme za znak (tek brez zapreke, pohod, streljanje, preskok čez zapreke, za tovarisice še tek na 800 m in nošenje bremena) bo omogočeno tovarisem in tovariscam, da položijo ali priliki tekmujejo za prvenstvo okraja te norme in si tako približajo mladinski ali bronasti znak. Oni pa, ki žele polagati tudi obvezne norme za srebrni ali zlati fizikulturni znak, bodo to lahko polagali ob priliki republiških tekem. Na ta način bo omogočena članom sindikata največja udeležba na tekmah za fizikulturni znak.

Uspehi v zgoraj navedenih disciplinah se bodo računali tudi kot položene norme za fizikulturni znak. Da bi pa članstvo sindikalnih podružnic položilo lahko tudi ostale norme za znak (tek brez zapreke, pohod, streljanje, preskok čez zapreke, za tovarisice še tek na 800 m in nošenje bremena) bo omogočeno tovarisem in tovariscam, da položijo ali priliki tekmujejo za prvenstvo okraja te norme in si tako približajo mladinski ali bronasti znak. Oni pa, ki žele polagati tudi obvezne norme za srebrni ali zlati fizikulturni znak, bodo to lahko polagali ob priliki republiških tekem. Na ta način bo omogočena članom sindikata največja udeležba na tekmah za fizikulturni znak.

Uspehi v zgoraj navedenih disciplinah se bodo računali tudi kot položene norme za fizikulturni znak. Da bi pa članstvo sindikalnih podružnic položilo lahko tudi ostale norme za znak (tek brez zapreke, pohod, streljanje, preskok čez zapreke, za tovarisice še tek na 800 m in nošenje bremena) bo omogočeno tovarisem in tovariscam, da položijo ali priliki tekmujejo za prvenstvo okraja te norme in si tako približajo mladinski ali bronasti znak. Oni pa, ki žele polagati tudi obvezne norme za srebrni ali zlati fizikulturni znak, bodo to lahko polagali ob priliki republiških tekem. Na ta način bo omogočena članom sindikata največja udeležba na tekmah za fizikulturni znak.

Prosta vaja s prestrojevanjem je vaja za bronasti fizikulturni znak (za člane in članice) oz. mladinski znak in se v njej tekmuje po predpisih veljavnih za polaganje norme, po pravilniku tekmovanja za fizikulturni znak.

Da bi se tekmovanje uspešno izvršilo, naj bi se v vsaki sindikalni podružnici postavil odbor za izvedbo tekmovanja. Ta odbor je sestavljen iz vrst najboljših fizikulturikov podjetja ali ustanove.

Naloga odbora se naslednje:
a) Da zagotovijo prostora za vadbo (teren) organizirajo redno in sistematično vadbo, b) da sestavi spiske tekmovalcev, trditelj se, da bo tekmovanje zajelo čimvečje število delavstva, c) da se izvede zadostna propaganda in popularizacija tekmovanja med delavstvom, d) pred izvedbo tekmovanja v okrajnem merilu izvrsti tekmovanje podružnice in sestavi vrste, ki bo tekmovala za prvenstvo okraja, e) pravico udeležbe na tekmovanju imajo vse sindikalne podružnice, vendar morajo sestavljati tekmovalno vrsto samo člani ene podružnice, kar se bo pred tekmovanjem ugotovilo.

Okrajno prvenstvo vodi in izvede komisija, ki jo sestavljajo referent za fizikulturo pri sindikalnem svetu, zastopnik okrajnega telovadnega odbora, ter referenti za fizikulturo sindikalnih podružnic.

Za vsa podrobnosti navodila v zvezi tekmovanjem, na vse sindikalne podružnice obratno na sindikalne svete okroga OTO, ki jim bodo nudili vso pomoč.

Zveza sindikatov Jugoslavije
Glavni odbor za Slovenijo

tek tekmovanja. Pri večini šol je opaziti, da se je fizikultura razgibala na področju lahke atletike in športnih iger. Predstavniki vseh industrijskih šol so pred kratkim na konferenci med drugim sklenili, da se bodo vse šole udeležile tekmovanja. Na tekmovanje so povabljeni tudi učenci zvezne industrije na območju LRS.

Pravico do tekmovanjajimajo samo učenci industrijskih kovinarskih šol, ki jih šole vodijo kot regularne učence posameznih letnikov, odnosno razredov. Biti pa morajo stari nad 17 let. Tekmovanje bo obsegalo discipline v tekib, skokih, metih, streljanju in športnih igrah.

Prijave za tekmovanje sprejema šolski odsek Glavne direktcije kovinske industrijske LRS v Parmovi ulici, Ljubljana. Vsa šolska vodstva morajo prijaviti svoje ekipe in v katerih disciplinah in igrah bodo tekmovali. Tekmovalce bodo industrijske kovinarske šole iz Maribora, Celja, Bistrice, Kroke, Lesc, Mute, Ljubljane, Črnuče, Guštanja in Jesenic.